

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALITA OSOB VYKONÁVAJÍCÍCH TREST
ODNĚTÍ SVOBODY VE VĚZNICÍCH ČR**

Autor práce: Aneta Čančurová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Aneta Čančurová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Kriminalita osob vykonávajících trest odnětí svobody ve věznicích ČR

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Criminal Behaviour among Convicted Prison Inmates in the Czech Republic

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):

JUDr. Milan Kocík, MBA

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2023

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce bude teoreticko-popisné fenomenologické zpracování kriminality vězňených osob a vymezení specifik prostředí výkonu trestu odnětí svobody. Vedlejším cílem práce bude vyhodnocení vývoje kriminality vězňených osob a navržení vlastních opatření omezujících vznik a pokračování této formy kriminality.

Student: Aneta Čančurová	18.5.2023 datum	Čančurová podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA	18.5.2023 datum	podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	23.5.2023 datum	podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	23.5.2023 datum	podpis
Rektor: doc. Ing. Jirí Dušek, Ph.D.	23.5.2023 datum	podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí(mu) bakalářské práce JUDr. Milanu Kocíkovi, MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ČANČUROVÁ, A. *Kriminalita osob vykonávajících trest odnětí svobody ve věznicích ČR: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 77 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Klíčová slova: Kriminalita, věznice, trestná činnost, výkon trestu odnětí svobody, odsouzený.

Bakalářská práce pojednává o problematice trestné činnosti, kterou páchají odsouzení během výkonu trestu odnětí svobody. V teoretické části je zpracována fenomenologie kriminality vězněných osob s důrazem na stav, dynamiku a strukturu této kriminality. V rámci této bakalářské práce byla využita odborná literatura, zákony, předpisy a základní informace související s Vězeňskou službou. Hlavním cílem bakalářské práce je teoreticko-popisné fenomenologické zpracování kriminality vězněných osob a vymezení specifik prostředí výkonu trestu odnětí svobody. Vedlejším cílem práce je vyhodnocení vývoje kriminality vězněných osob a navržení vlastních opatření omezujících vznik a pokračování této formy kriminality.

ABSTRACT

ČANČUROVÁ, A. *Criminal Behaviour among Convicted Prison Inmates in the Czech republic: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 77 pgs. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA.

Key words: prison, criminal activity, execution of imprisonment, convicted person

The bachelor thesis deals with the issue of criminal activities committed by convicts during their imprisonment. The theoretical part deals with the phenomenology of crime of imprisoned persons with emphasis on the state, dynamics and structure of this crime. The literature, laws, regulations and basic information related to the Prison Service have been used in this bachelor thesis. The main objective of the bachelor thesis is the theoretical and descriptive phenomenological treatment of the criminality of imprisoned persons and the definition of the specifics of the imprisonment environment. The secondary aim of the thesis is to evaluate the development of prisoners' criminality and to propose own measures to limit the emergence and continuation of this form of criminality.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Výkon trestu odnětí svobody	11
2.1 Trest odnětí svobody	11
2.2 Typy věznic	13
2.3 Práva a povinnosti odsouzených	16
2.4 Vězeňská služba	22
3 Trestná činnost odsouzených	24
3.1 Kázeňské přestupky	25
3.2 Drogová kriminalita	26
3.3 Násilná kriminalita	30
3.4 Mravnostní kriminalita.....	32
3.5 Útěk a vzpoura	35
3.6 Opatření proti průniku nedovolených předmětů a zakázaných látek do věznic ČR	37
4 Výzkumná část.....	40
4.1 Cíle a metoda výzkumu.....	40
4.2 Stanovené hypotézy	41
4.3 Metoda vyhodnocení sběru dat a její výsledky	41
4.4 Vyhodnocení dotazníku	41
4.5 Ověřování hypotéz	60
4.6 Diskuze.....	61
4.7 Návrh vlastních opatření	63
5 Závěr	65
Seznam použitých zdrojů	66
Seznam zkratk	70
Seznam tabulek a grafů	71

Seznam příloh.....	72
Přílohy.....	73

Úvod

Výkon trestu odnětí svobody představuje specifickou fází v životě jedince, kdy se stýká s prostředím, jež je zcela odlišné od běžného civilního života. Pro odsouzeného znamená vězení nejen ztrátu svobody pohybu, ale také zásah do jeho sociálních vazeb, práv a často i identity. Tato zkušenost může mít významné dopady na psychické, sociální a behaviorální fungování jedince, což se může projevat i ve formě trestné činnosti uvnitř vězeňského prostředí. I přesto, že jsou pachatelé do výkonu trestu odnětí svobody umísťováni proto, aby se zabránilo páčání další trestné činnosti, trestná činnost se zde také mnohdy vyskytuje.

Účelem výkonu trestu odnětí svobody je resocializace odsouzených s cílem zajistit jejich návrat k řádnému životu a znovu začlenění do společnosti, zcela bez problémů. Nicméně v prostředí věznic se navzdory různým opatřením a úsilí odborníků nedaří účinně ovlivnit odsouzené ke změně svého jednání a vštípit jim základní morální hodnoty, které jsou v souladu s normami a jsou přijatelné společností.

Analýza trestné činnosti odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody představuje důležitý aspekt studia kriminálního chování a fungování vězeňských institucí. Tato problematika vyžaduje komplexní a multidisciplinární přístup, který zahrnuje právní, sociální, psychologické a kriminologické perspektivy.

Cílem této bakalářské práce je prozkoumat a porozumět faktorům, které ovlivňují vznik a povahu trestné činnosti v rámci vězeňského prostředí. Zároveň se zaměřuje na identifikaci typů trestných činů, které jsou ve věznicích nejčastější, a analyzuje jejich možné důsledky. Tato práce se rovněž zabývá otázkou prevence a intervence v oblasti trestné činnosti ve věznicích. Zahrnuje kapitolu o strategiích a opatřeních, která mohou pomoci minimalizovat riziko výskytu trestných činů a zlepšit celkovou bezpečnost vězeňského prostředí. Vzhledem k rozmanitosti této problematiky bude práce využívat kvantitativních výzkumných metod, včetně analýzy statistických dat. Cílem je přispět k rozšíření poznání v oblasti trestné činnosti odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je teoreticko-popisné fenomenologické zpracování kriminality vězňených osob a vymezení specifík prostředí výkonu trestu odnětí svobody. Vedlejším cílem práce je vyhodnocení vývoje kriminality vězňených osob a navržení vlastních opatření omezujících vznik a pokračování této formy kriminality.

V teoretické části je zpracována fenomenologie kriminality vězňených osob s důrazem na stav, dynamiku a strukturu této kriminality. Byla využita odborná literatura, zákony, předpisy a základní informace související s Vězeňskou službou.

V empirické části práce je proveden výzkum kvantitativní metodou formou vyplnění dotazníku. Cílovou skupinou byli zaměstnanci Vězeňské služby. Výzkum byl zaměřený na zjištění zkušeností s trestnou činností páchanou odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody.

Závěrem této práce je posoudit a navrhnout vlastní opatření, které by mohly být využity ve věznicích.

2 Výkon trestu odnětí svobody

V České republice se výkon trestu odnětí svobody vykonává ve věznicích.¹ Věznice a vazební věznice zřizuje a zrušuje ministr spravedlnosti. V čele věznic stojí ředitelé, které jmenuje a odvolává generální ředitel Vězeňské služby. *Vězeňská služba je ozbrojeným bezpečnostním sborem.*² Výkon trestu odnětí svobody upravuje zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Tento zákon stanoví cíle uplatňované při výkonu trestu odnětí svobody, kterými jsou minimalizace rizika opakování trestné činnosti, prevence dalšího spáchání trestných činů a zajištění adekvátní reintegrace odsouzeného do běžného života po propuštění z výkonu trestu. Tento právní předpis rovněž definuje pojmy, jako je mladistvý, a specifikuje, že výkonem trestu je i výkon ochranného opatření, který se vztahuje i na tuto kategorii pachatelů.

Jedním z účelů výkonu trestu odnětí svobody je ochrana společnosti před kriminalitou. Cílem je minimalizovat trestnou činnost a udržovat ji na úrovni, která je přijatelná pro společnost. Izolace odsouzené osoby je jedním z přístupů k dosažení tohoto cíle, jelikož brání dalšímu páčání zločinů.

Mezi základní zásady výkonu trestu se řadí zásada zákonnosti, zásada přiměřenosti, která klade důraz na to, aby trest respektoval důstojnost odsouzeného a zacházení s ním bylo prováděno s ohledem na jeho fyzické a duševní zdraví a byl mu tak umožněn návrat do reality a zásada humanity, která uvádí, že pachateli nelze uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce a nesmí být ponížena jeho lidská důstojnost.³

2.1 Trest odnětí svobody

Trestem odnětí svobody rozumíme zákonem stanovenou reakci na určité protiprávní jednání. Je ukládán za závažnější formy trestné činnosti, které nenesou znaky přestupkového jednání a to tehdy, není-li k dosažení účelu trestu možné uložit mírnější druh trestu. Základním pojmovým znakem tohoto trestu je způsobení újmy určité osobě,

---

¹ HÁLA, Jaroslav. Úvod do teorie a praxe vězeňství. 2. doplněné vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. s. 46. ISBN 80-86708-30-6.

² PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 555/1992 Sb. § 1 odst. 4, ze dne 17. listopadu 1992 o Vězeňské a justiční strážní České republiky. In: Sbírká zákonů České republiky. Částka 112/1992.

³ JELÍNEK, Jiří a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 391-392, ISBN – 978-80-7502-236-3.

kdy způsobení újmy chápeme jako závažný společenský důsledek v podobě omezení na jednom ze základních práv, kterým je omezení svobody pohybu a pobytu.

Účel trestu se v souladu s vývojem společnosti měnil. Tresty byly ukládány jako forma odplaty za spáchaný čin, s cílem zamezit opakování trestné činnosti, působit jako odstrašující prvek pro společnost a působit výchovně na pachatele.

Během vývoje společnosti se však v každém období kladl důraz na odlišný aspekt trestu. Základní myšlenkou účelu trestu se postupně stávala náprava pachatele a jeho nasměrování k vedení řádného života. Současným účelem trestu odnětí svobody je chránit společnost před společensky škodlivým jednáním, znemožnit odsouzenému páchat další trestnou činnost, vychovávat a pozitivně ovlivňovat odsouzeného k tomu, aby vedl řádný život a výchovně působit na společnost formou prevence trestné činnosti.⁴

Ústava České republiky uvádí: „*Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá*“⁵

Trest můžeme stanovit jako prostředek státního donucení, který ukládají výhradně soudy. Ukládá se pouze pachateli trestného činu, čímž je pachateli trestného činu způsobena určitá újma.⁶

Trest odnětí svobody může být uložen v přesně vymezené výši, nebo lze uložit výjimečný trest. Výjimečným trestem se dle § 54 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen trestní zákoník) rozumí trest odnětí svobody, jehož trvání lze uložit v rozmezí od 20 do 30 let nebo na doživotí.

Trestní zákoník v § 52 rozlišuje 4 typy trestů odnětí svobody:

- Nepodmíněný trest odnětí svobody
- Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody
- Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem
- Výjimečný trest

Moderní penologie směřuje k rozvoji tzv. alternativních trestů. Tato forma trestu slouží jako alternativa k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Neusiluje se zde o to

---

⁴ Tamtéž.

⁵ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, čl. 2 odst. 4.

⁶ JELÍNEK, Jiří a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 391, ISBN – 978-80-7502-236-3.

zavřít pachatele do vězení a zbavit ho svobody, nýbrž dodržovat a respektovat povinnosti a určitá omezení, která mu byla uložena. Alternativní tresty jsou zaměřeny na nápravu spáchaného trestného činu a dále i na nápravu pachatele.

Prosazuje se snaha o to, aby alternativní tresty byly ukládány častěji. Také je třeba zmínit fakt, že ukládání těchto trestů vyjde levněji pro společnost, než pobyt ve věznici a výkon alternativního trestu na svobodě je pro pachatele výhodnější, neboť mu umožňuje snadnější návrat do normálního života a znovu začlenění do společnosti. Tato forma trestu má také ulehčit od přeplněných věznic.⁷

Alternativními tresty se dle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku rozumí tyto tresty:

- Obecně prospěšné práce
- Domácí vězení
- Zákaz činnosti
- Peněžitý trest
- Propadnutí majetku
- Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- Zákaz pohybu
- Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- Ztráta vojenské hodnosti
- Ztráta čestných titulů nebo vyznamenání
- Vyhoštění (lze uplatnit pouze u cizince)⁸

2.2 Typy věznic

Soud na základě závažnosti trestného činu rozhoduje o posílání odsouzených do jednotlivých druhů věznic. V České republice 1. 10. 2017 nabyl platnosti zákon č. 58/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Zredukovaly se původní 4 typy věznic (s dohledem, s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou

---

⁷ SOTOLÁŘ, Alexander, PŮRY, František, ŠÁMAL, Pavel. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. Praha: C.H.BECK, 2000. s. 273. ISBN 80-7179-350-7.

⁸ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: Sbírka zákonů České republiky. Částka 11/2009.

ostrahou) a nově jsou zřízeny 2 typy věznic, které se dělí dle způsobu vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti.

Jsou to věznice:

- s ostrahou,
- se zvýšenou ostrahou.⁹

Věznice s ostrahou jsou v závislosti na úrovni svého zabezpečení děleny na oddělení.

Jsou to oddělení s:

- nízkým stupněm zabezpečení,
- se středním stupněm zabezpečení,
- s vysokým stupněm zabezpečení.¹⁰

Každá věznice má svého ředitele, který má pravomoc rozhodovat o umístění jednotlivých osob do specifického oddělení věznice, přičemž klíčovým kritériem je zhodnocení míry vnějšího a vnitřního rizika, kdy vnější riziko hodnotí míru rizika, které odsouzený jedinec představuje pro společnost, zejména s ohledem na povahu spáchaného trestného činu, délku uloženého trestu a způsob provedení činu, jakož i zohledněním jeho předchozího výkonu trestu a vnitřní riziko vyhodnocuje úroveň rizika pro bezpečnost v průběhu výkonu trestu s ohledem na individuální charakteristiku odsouzeného, kde je zvláště brána v úvahu povaha jeho trestné činnosti, nevykonaná bezpečnostní opatření, průběh předchozích období výkonu trestu a potencionální hrozba útěku.¹¹ Kromě výše uvedených základních typů věznic existuje i věznice, která je určena pro mladistvé, kam jsou umisťováni odsouzení, kteří jsou mladší osmnácti let nebo u kterých tak rozhodl soud.

V současnosti je v České republice 25 věznic pro výkon trestu odnětí svobody, 10 vazebních věznic a 3 detenční ústavy, které se nachází v Praze, Brně a Opavě a jsou určeny pro osoby s psychickými poruchami.¹² Tyto osoby nejsou schopny vykonávat

---

⁹ Generální ředitelství. *Obecný postup*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/obecny-postup>.

¹⁰ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 169/1999 Sb., § 12a odst. 1 ze dne 30. června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 58/1999.

¹¹ Generální ředitelství. *Obecný postup*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/obecny-postup>.

¹² Vazební věznice a ÚPVZD Praha Pankrác. *Ústav pro výkon zabezpečovací detence*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-8]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/vazebni-veznice-praha-pankrac/sekce/ustav-pro-vykon-zabezpecovaci-detence-1>.

trest odnětí svobody v žádném typu věznice, jak vyplývá z posudků soudních psychologů a psychiatrů. O rozhodnutí o umístění pachatele do detenčního ústavu rovněž rozhoduje soud.

Tabulka 1 – Vývoj počtu vězňů za rok 2019 - 2022¹³

Typy věznic	2019			2020			2021			2022		
	muž	žena	celkem	muž	žena	celkem	muž	žena	celkem	muž	žena	celkem
Ostraha s nízkým stupněm zabezpečení	769	244	1 013	558	174	732	587	167	754	612	188	800
Ostraha se středním stupněm zabezpečení	4 787	609	5 396	4051	528	4579	3 748	536	4 284	3 749	575	4 324
Ostraha s vysokým stupněm zabezpečení	10 605	689	11 294	10 221	693	10 914	10 158	652	10 810	10 369	658	11 027
Se zvýšenou ostrahou	1 104	31	1 135	1 110	36	1 146	1 127	32	1 159	1 066	35	1 101
Mladiství	46	5	51	64	8	72	55	4	59	40	2	42
Celkový počet vězňů za daný rok	21 048			19 286			18 748			19 052		

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce nejsou uvedeni obvinění, chovanci v detenčních ústavech a ostraha-neumístěno, ale jsou zahrnuti v celkovém počtu vězňů za daný rok.

O tom, do jakého typu věznice bude odsouzený zařazen k výkonu trestu, rozhoduje soud podle zvláštního zákona.¹⁴

Dle § 56 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku soud zpravidla zařadí do věznice:

- Věznice s ostrahou – Dle trestního zákoníku do věznice s ostrahou zařazuje soud pachatele, u kterých nejsou splněny podmínky pro zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou. Odsouzení se středním stupněm zabezpečení mají možnost vykonávat práci v objektu věznice i mimo ni. Ti vězni, u kterých není pravděpodobnost zneužití, mohou například pomáhat v kuchyni, kde mohou mýt nádobí nebo roznášet stravu, dále mohou pracovat v knihovně, nebo se starat o úklid v okolí věznice nebo sportovního hřiště.¹⁵ Mají zde také možnost

¹³ Generální ředitelství, Statistické ročenky Vězeňské služby. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-6]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby>.

¹⁴ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 169/1999 Sb., § 9 ze dne 30. června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky. Částka 58/1999.

¹⁵ Věznice Valdice. *Zaměstnávání odsouzených*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-02-2]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-valdice/sekce/zamestnavani-odsouzenych>.

jazykových kurzů či výtvarného kroužku, které jsou součástí programu zacházení. Odsouzeným je pohyb mimo areál věznice povolen pouze výjimečně. Jednou za měsíc, po dobu 3 hodin a ve vyhrazeném prostoru mohou odsouzené osoby přijímat návštěvy za přítomnosti příslušníka vězeňské služby.¹⁶ Jako příklad věznice s ostrahou lze uvést věznici Bělusice a Jiřice.

- Věznice se zvýšenou ostrahou – Do věznice se zvýšenou ostrahou jsou umístěni odsouzení, kterým byl uložen výjimečný trest, tedy více než 20 let nebo ti, kteří spáchali zvláště závažné trestné činy a byly jim uloženy vysoké trestní sazby. Dále jsou do věznice se zvýšenou ostrahou umístěni ti, kterým byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo pokud byli odsouzeni za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchli nebo se pokusili uprchnout z vazby, z výkonu trestu nebo z výkonu zabezpečovací detence.¹⁷ Také jsou zde odsouzení na doživotí, kteří nebývají v hromadných celách, ale mají často samostatnou celu. Vězni zde mohou pracovat pouze v prostorech věznice. Pohyb vězňů je pod dohledem příslušníků vězeňské služby. Návštěvy je možné přijímat jednou za měsíc po dobu 3 hodin, a to pod dozorem vězeňské služby. Jako příklad věznice se zvýšenou ostrahou si můžeme uvést například Valdice nebo Mírov.¹⁸

2.3 Práva a povinnosti odsouzených

V rámci výkonu trestu mají osoby stanovená práva a povinnosti podle platného právního řádu. Omezují se pouze ta občanská práva, která by v průběhu výkonu trestu odnětí svobody mohla narušit jeho účel. Specifika zakotvení práv a povinností odsouzených se liší v závislosti na typu věznice nebo kategorii odsouzených.

---

¹⁶ Věznice Odolov. *Pravidla přijímání návštěv*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-odolov/sekce/pravidla-prijimani-navstev>.

¹⁷ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 58/2017 Sb. § 56 ze dne 19. ledna 2017 Zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka: 20/2017.

¹⁸ Věznice Mírov. *Zaměstnávání odsouzených*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-02-3]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-mirov/sekce/zamestnavani-odsouzenych>.

Dle §15 zákona č. 169/1999 Sb. *odsouzeným ve výkonu trestu přísluší stejná práva za podmínek a v rozsahu stanoveném tímto zákonem.*¹⁹ Jejich práva mohou být omezena jen na základě zákona.

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody stanovuje regulaci sociálních podmínek včetně stravování, ubytování, osobní hygieny a vycházek. Mezi další práva patří poskytování zdravotní péče, stanovení výše kapesného, příjem a odesílání korespondence, užívání telefonu a návštěvy.

V následujícím ustanovení jsou obsažena práva na duchovní a sociální služby a právo na uspokojování kulturních potřeb. Odsouzení mají právo na to, aby s nimi v rámci celé České republiky bylo zacházeno stejně, obzvláště pak při přesunu do jiných věznic.

Dle § 23 Zákona o výkonu trestu odnětí svobody mají odsouzení právo na nákup potravin a osobních potřeb. Odsouzení mají také nárok na vzdělání, které je začleněno do programu zacházení s odsouzenými. Dále mají právo volit. Listina základních práv a svobod stanovuje, že volební právo je všeobecné a rovné, což znamená, že volební právo nesmí být odepřeno ani osobám ve výkonu trestu odnětí svobody. Na toto téma bylo také provedeno výzkumné šetření, ve kterém bylo dotázáno 24 advokátů a právníků, zda by odsouzení měli ztratit volební právo. Tři čtvrtiny zastává názor, že by odsouzení měli mít právo volit a 20 procent s jejich volebním právem nesouhlasí. Jeden z právníků, který souhlasil se zachováním volebního práva vězňů uvedl: „*trest odnětí svobody by neměl znamenat ztrátu občanských práv, již sám o sobě je velmi citelným omezením*“.²⁰ Kromě toho mají odsouzení nárok na ochranu svých osobních údajů a na přístup k informacím.

Sociální práva

Odsouzeným je poskytována pravidelná strava 3x denně (snídaně, oběd, večeře), která odpovídá požadavkům udržení zdraví. Přihlíží se k jejich zdravotnímu stavu, věku a náročnosti práce, kterou vykonávají.

Každý odsouzený má právo na lůžko s uzamykatelnou skříňkou, dále na osobní hygienu, úklid, osobní volno a dle zákona mají zaručen 8hodinový spánek. Dále do této

---

¹⁹ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 169/1999 Sb., § 15 ze dne 30. června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 58/1999.

²⁰ POKORNÝ, Pavel. *Měl by mít každý právo volit?* Lidovky.cz. [online], [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/ceska-pozice/mel-by-mit-kazdy-pravo-volit-i-odsouzenci.A120619_124314_pozice_70477.

oblasti patří ošacení odsouzených. Vězňům je zapotřebí zajistit vhodné oblečení, které chrání jejich zdraví a odpovídá aktuálním klimatickým podmínkám. Oblečení si musí udržovat v čistotě, přičemž věznice zajišťuje pravidelnou údržbu a výměnu. Nosit vlastní oděv je povoleno během sportovních aktivit, činností mimo věznici a v některých odděleních i během návštěv nebo mimopracovních aktivit. Vězňům je dovoleno nosit vlastní spodní prádlo a ponožky, avšak každý je zodpovědný za jejich údržbu. Je třeba zdůraznit, že ženám a mladistvým je poskytnuta širší možnost užívání vlastního oblečení, což zahrnuje i větší volnost v této oblasti.²¹

Vycházky

Účelem vycházek je zajistit odsouzeným i obviněným možnost trávit čas venku na čerstvém vzduchu. Zúčastnění se vycházek je dobrovolné. Vycházky také prospívají k uvolnění napětí, které je v prostředí věznice. Odsouzení mají nárok na vycházku 1x denně alespoň jednu hodinu. Během vycházek mají vězni možnost provozovat sportovní aktivity nebo navazovat komunikaci s ostatními vězni, kteří se také účastní vycházky. Vnitřní řád většinou specifikuje, že vězni z jednoho oddělení mají vycházky oddělené, aby se minimalizovalo riziko nežádoucího kontaktu.²²

Korespondence

Odsouzení mají právo přijímat a odesílat písemná sdělení bez omezení, pokud zákon nestanoví jinak. Veškerá korespondence podléhá kontrole, kterou provádí zaměstnanec vězeňské služby, přičemž je zkoumán obsah sdělovaných informací.

Pokud by se v korespondenci objevila podezření z plánování nebo spáchání trestné činnosti, vězeňská služba zadrží korespondenci a předá ji příslušnému orgánu v trestním řízení. Vězeňská služba je zároveň povinna chránit listovní tajemství. Korespondence mezi obviněným a jeho obhájcem nemusí být kontrolována.

Vězeňská služba zajistí, že odsouzeným, kteří neumí číst nebo psát, bude korespondence přečtena, nebo jim bude poskytnuta pomoc při psaní žádostí, podání a stížností státním orgánům, ale také při komunikaci s advokátem.²³

---

²¹ MOTEJL, Otakar, *Vězeňství (sborník)*, 2010. s. 79-80. ISBN 978-80-7357-606-6. Dostupné také z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Sbornik_Vezenstvi.pdf.

²² Tamtéž. s. 81-23.

²³ Generální ředitelství. *Korespondence odsouzených*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/korespondence-odsouzenych>.

Používání telefonu

Odsouzený má právo využívat telefon ke kontaktu s blízkou osobou v časovém rámci stanoveném vnitřním řádem věznice. Smí využívat pouze telefon, který poskytuje věznice. Omezení tohoto práva odsouzeného může nastat pouze v případech, kdy je to nezbytné pro ochranu bezpečnosti nebo práv jiných osob. Odsouzený je povinen platit náklady spojené s použitím telefonu. Kromě výjimek stanovených zákonem má Vězeňská služba právo na odposlech telefonických hovorů a následně je zaznamenávat.

Návštěvy

Odsouzený má právo na přijímání návštěv, avšak toto právo se liší podle typu věznice. Návštěvy jsou povoleny ve stanovené dny a všichni návštěvníci i odsouzení jsou informováni příslušníky vězeňské služby o pravidlech chování, která je nutno dodržovat během návštěvy. Na návštěvy blízkých osob má odsouzený právo celkem po dobu 3 hodin během měsíce. Pokud jsou splněny určité podmínky, může být tato doba prodloužena až na 5 nebo 8 hodin během jednoho kalendářního měsíce jako forma odměny. V případě závažných okolností či v zájmu napravení odsouzeného může být povolena návštěva osoby jiné než blízké. Ředitel může také udělit povolení k návštěvě mimo stanovený časový rámec v případě naléhavých rodinných nebo osobních situací.²⁴

Zdravotní péče

Odsouzení mají nárok na zdravotnické služby a nemocenské pojištění, které jsou stanoveny platnými předpisy. Zdravotní péči poskytuje buď středisko ve věznici nebo jiné středisko Vězeňské služby ČR. Pokud stav odsouzeného vyžaduje naléhavou péči, orgán Vězeňské služby musí povolat lékaře, který po vyšetření rozhodne o dalším postupu. V případě potřeby hospitalizace v nemocnici musí Vězeňská služba zajistit bezpečnost. Tato doba bude započítána do doby výkonu trestu, pokud si odsouzený nezpůsobí zranění sám a doba přerušení výkonu trestu nepřesáhne 30 dnů. V každém zdravotnickém zařízení je poskytována primární zdravotní péče, kterou zpravidla zajišťuje praktický lékař. Většina věznic též zajišťuje stomatologickou péči poskytovanou zubním lékařem. V ženských věznicích je dostupná gynekologická péče. Odsouzený nemá právo na svobodnou volbu lékaře, klinického psychologa, zdravotnického zařízení ani dopravní služby.

---

²⁴ MOTEJL, Otakar, Vězeňství (sborník), 2010. s. 122-123. ISBN 978-80-7357-606-6. Dostupné také z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Sbornik_Vezenstvi.pdf.

Odsouzený je odpovědný za náhradu škody, kterou způsobil Vězeňské službě, a to včetně nákladů spojených se zvýšeným dohledem, dopravou a předvedením do zdravotnického zařízení, pokud úmyslně způsobil újmu na zdraví sobě nebo jiné osobě, opakovaně porušoval léčebný režim, zneužíval zdravotní péči falešným tvrzením o zdravotních obtížích nebo odmítl podstoupit lékařský zákrok, na který předem souhlasil nebo který si vyžádal.²⁵

Přijmutí balíčku

Vnitřní řád věznice určuje obsah povolených a zakázaných předmětů v balíčku. Toto omezení je sděleno jak odesílateli, tak i odsouzenému. Odsouzení mají právo přijmout balíček s osobními věcmi nebo potravinami do hmotnosti 5 kg, a to jedenkrát za šest měsíců. Obsah balíčků pak kontrolují zaměstnanci Vězeňské služby. Vězeň je při této kontrole přítomen a přijetí balíčku se musí evidovat. Věci, které mohou ohrozit život a zdraví odsouzených a věci, jež jsou zakázány vězňům podle vnitřního řádu věznic, nejsou předány odsouzenému. Namísto toho jsou vráceny zpět adresátovi, a to na náklady odsouzeného, nebo jsou uloženy do jeho osobních věcí a budou mu vráceny při propuštění na svobodu.²⁶

Povinnosti odsouzených

Odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody jsou povinni dodržovat pořádek a kázeň, veškeré pokyny i příkazy příslušníků Vězeňské služby a dodržovat vnitřní řád věznice. Dále jsou povinni pracovat, mají-li přidělenou práci, plnit úkoly které vyplývají z programů zacházení a dodržovat zásady slušného jednání se všemi osobami. Vězni jsou dále povinni zacházet šetrně s věcmi, které jim byly svěřeny a nepoškozovat cizí majetek.

Dle § 28 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody jsou odsouzení dále povinni:

- a) *podrobit se osobním a dalším prohlídkám v zájmu zajišťování vnitřního pořádku ve věznici a vyloučení toho, aby u sebe měl věc, kterou by narušoval účel výkonu trestu,*
- b) *umožnit zaměstnancům Vězeňské služby kontrolu svých osobních věcí. Pokud si své osobní věci uzamyká v uzamykatelné skříňce, která slouží k ukládání*

---

²⁵ Generální ředitelství. *Zdravotní služby*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-13]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/zdravotni-sluzby>.

²⁶ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 169/1999 Sb., § 15 - § 27 ze dne 30. června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 58/1999.

- osobních věcí, je povinen předat náhradní klíč od této skříňky zaměstnanci Vězeňské služby,*
- c) podrobit se preventivní vstupní, periodické, mimořádné a výstupní lékařské prohlídce v rozsahu určeném lékařem nebo zvláštním právním předpisem, včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření a očkování, a opatřením stanoveným orgány hygienické služby,*
  - d) strpět úkony, které souvisejí s jeho identifikací, a podrobit se úkonům nezbytným pro zpracování komplexní zprávy (§ 41 odst. 2),*
  - e) pokud onemocní, stane se mu úraz nebo je zraněn, musí tyto skutečnosti neprodleně ohlásit zaměstnanci Vězeňské služby,*
  - f) oznámit neprodleně zaměstnanci Vězeňské služby okolnosti, které mohou způsobit vážné ohrožení bezpečnosti jemu samotnému, spolu odsouzeným, zaměstnancům Vězeňské služby nebo věznicí, pokud se o nich dozví nebo je zjistil,*
  - g) podrobit se opatřením, která jsou nezbytná k potlačení výroby, držení nebo zneužívání návykových látek a jedů ve věznicí,*
  - h) dodržovat zásady hygieny,*
  - i) oznámit neprodleně věznicí, že je poživitelem důchodu, výsluhového příspěvku nebo má příjem, který podléhá dani z příjmu a z uvedených finančních prostředků musí zajistit zasílání částky na účet vedený věznicí na úhradu nákladů výkonu trestu ve výši stanovené zvláštním právním předpisem,*
  - j) odevzdat do úschovy věznice věci, jejichž držení s ohledem na jejich cenu, množství nebo způsob používání je zakázáno nebo je v rozporu s účelem výkonu trestu,*
  - k) uhradit náklady na zdravotní služby poskytnuté v zájmu zachování nebo zlepšení jeho zdravotního stavu nad rámec zdravotních služeb hrazených z veřejného zdravotního pojištění nebo ze státního rozpočtu nad rámec mezinárodních dohod, kterými je Česká republika vázána, a to včetně regulačních poplatků,*
  - l) podrobit se vyšetření ke zjištění, zda užil návykovou látku, a v případě, že se prokáže přítomnost návykové látky, uhradit náklady na toto vyšetření,*
  - m) dodržovat zákaz kouření v místech, kde je to vzhledem k možnému ohrožení zdraví nekuřáků nebo z protipožárních důvodů ředitelem věznice zakázáno²⁷*

---

²⁷ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 169/1999 Sb., § 28 - § 36 ze dne 30. června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 58/1999.

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody v § 28 odst. 3 uvádí, že odsouzeným je zakázáno navazovat styky s jinými osobami v rozporu s tímto zákonem, vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje nebo jiné návykové látky. Vyrábět nebo přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku, nebo by mohly být použity k útěku, dále je vězňům zakázáno tetovat sebe nebo jiné osoby, nechat se tetovat nebo mít u sebe pomůcku k provádění tetování.

Je zakázáno přechovávat a rozšiřovat tiskoviny nebo materiály propagující národnostní, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, fašismus a podobná hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, přechovávat nebo rozšiřovat tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby a použití jedů či návykových látek, výbušnin, zbraní a střeliva. Zákaz platí i na účast hazardních her nebo her o peníze, věci či služby.

Je zakázáno předstírat poruchy zdraví nebo se úmyslným způsobem poškozovat na zdraví. Odsouzení nesmí bez souhlasu příslušníků Vězeňské služby prodávat, směňovat a darovat věci, které má v držení ve věznici.

Všechna tato omezení jsou zavedena s cílem zabránit krádežím ve věznici, sexuálnímu obtěžování, obchodování s alkoholem, cigaretami, omamnými nebo jinými psychotropními látkami ve věznici a také zabránit manipulování mezi vězni. Odsouzeným, kteří poruší kázeň, povinnosti a pořádek během výkonu trestu odnětí svobody, může být uložen kázeňský trest. V situaci, kdy odsouzený odmítá plnění povinností navzdory opakovaným výzvám či napomenutím, je nezbytné ho k plnění povinností přimět zákonnými donucovacími prostředky.²⁸

2.4 Vězeňská služba

Vězeňská služba ČR je ozbrojeným bezpečnostním sborem. Činnost Vězeňské služby upravuje zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážce České republiky. Je pod vedením generálního ředitele, který je jmenován a odvoláván ministrem spravedlnosti a odpovídá za činnost vězeňské služby ministři.²⁹ Jejím úkolem je zajistit výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody. Justiční strážce zajišťuje například bezpečnost a pořádek při výkonu soudnictví, správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva

---

²⁸ ČERNÍKOVÁ, Vratislava, MARKUSOVÁ, Vlasta. Úvod do penologie. Praha: Sociálně-právní institut, 1997, s. 42. ISBN 80-7251-104-1.

²⁹ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 555/1992 Sb., § 1 ze dne 17. listopadu 1992 o Vězeňské a justiční strážce České republiky. In: Sbirka zákonů České republiky. Částka 112/1992.

spravedlnosti. Vězeňská služba spolupracuje s probační a mediační službou ČR. Zaměstnanci Vězeňské služby jsou ve služebním poměru.

Hlavním úkolem Vězeňské služby je správa a dohled nad věznicemi, vazebními věznicemi a ústavy pro výkon zabezpečovací detence. Musí vést evidenci osob v těchto zařízeních. Jejím dalším úkolem je zajistit, aby byly dodržovány zákonem stanovené podmínky pro výkon vazby nebo výkon trestu odnětí svobody ve věznicích, kdy pomocí programů zacházení a pracovních aktivit vytváří prostředí pro osobní rozvoj a přípravu jedinců na úspěšný návrat do společnosti po propuštění z vězení.

„Program zacházení je základní forma cílevědomého a komplexního působení na odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, zejména slouží k jejich vedení k přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin a naplňování účelu trestu“.³⁰

Dále Vězeňská služba vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody, poskytuje lékařskou péči v rámci svých lékařských zařízení pro osoby ve výkonu vazby, výkonu zabezpečovací detence nebo osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, ale také pro příslušníky a zaměstnance Vězeňské služby.³¹

Organizačními jednotkami Vězeňské služby jsou:

- Generální ředitelství
- Vazební věznice
- Věznice
- Ústavy pro výkon zabezpečovací detence
- Střední odborné učiliště Vězeňské služby České republiky
- Akademie Vězeňské služby České republiky

Vězeňská služba se člení na:

- a) Justiční stráž – úkolem justiční stráže je chránit účastníky soudního řízení, například svědky, úřední osoby a zajišťovat pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státního zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. V soudních prostorách

---

³⁰ Věznice Valdice. *Program zacházení*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-valdice/sekce/program-zachazeni>.

³¹ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 555/1992 Sb., § 2 ze dne 17. listopadu 1992 o Vězeňské a justiční strážní České republiky. In: Sběrka zákonů České republiky. Částka 112/1992.

zamezuje vstupu nepovolaných osob, v případě nutnosti eskortuje osoby ven ze soudní místnosti, provádí bezpečnostní prohlídky a ověřuje totožnost.

- b) Vězeňská stráž – střeží vazební věznice, věznice a ústavy zabezpečovací detence a dohlíží na dodržování pořádku v těchto zařízeních. Dalším jejím úkolem je dohlížet, předvádět a eskortovat osoby ve výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody a ústavu pro výkon zabezpečovací detence.
- c) Správní službu – ta rozhoduje ve správním řízení a zabezpečuje ekonomickou, organizační, výchovnou, vzdělávací a zdravotnickou odbornou činnost.

3 Trestná činnost odsouzených

Zde se autorka zabývá základní terminologií týkající se trestné činnosti a rovněž popisuje její jednotlivé druhy a typickou trestnou činnost, kterou se během výkonu trestu odnětí svobody nejčastěji odsouzení dopouští. Vězeňská služba České republiky tuto trestnou činnost sleduje a následně eviduje.

§13 trestního zákoníku definuje trestný čin jako „*protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*“.³² Pachatel trestného činu je *ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná*.³³

Trestné činy jsou rozděleny na přečiny a zločiny. Přečin je definován jako nedbalostní trestný čin a ten úmyslný trestný čin, kdy trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do 5 let. Zločin je úmyslný trestný čin, který není dle trestního zákona přečin.³⁴

Jak je již zmíněno, odsouzení se během výkonu trestu odnětí svobody dopouštějí problematického chování. Většinou se jedná o méně závažné přestupky proti vnitřnímu řádu věznice nebo přestupků, za něž jsou odsouzeni kázeňsky potrestáni. V některých případech pak může dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu, je-li dotčen zájem chráněný trestním zákonem jednáním odsouzeného. Tuto trestnou činnost páchanou odsouzenými lze rozdělit do několika skupin, především podle druhu spáchaných trestných činů nebo také dle kriminální problematiky.

---

³² PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 40/2009 Sb., § 13 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: Sbírka zákonů České republiky. Částka 11/2009.

³³ Tamtéž, § 22.

³⁴ Tamtéž, § 14.

Je ale důležité si uvědomit, že prostředí, ve kterém se vykonává trest odnětí svobody se liší od běžného prostředí, a proto příčinou páchaní trestných činů odsouzenými může být například narušení vztahů mezi odsouzenými. Další příčinou může být pouhá změna nálady odsouzeného, což může vést k následnému spáchání trestné činnosti.

3.1 Kázeňské přestupky

Kázeňský přestupek lze chápat jako úmyslné porušení povinnosti, pořádku nebo kázně během výkonu trestu odnětí svobody. Aby mohl být uložen kázeňský trest, musí být prokazatelně dokázán odsouzenému kázeňský přestupek. Kázeňský trest, který má být udělen, musí být úměrný závažnosti spáchaného kázeňského přestupku a musí být dosaženo účelu trestu. Před uložením kázeňského trestu má odsouzený právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu a ke všem předloženým důkazům. Odsouzený může uvést okolnosti, které by mohly jeho vinu vyvrátit nebo zmírnit a navrhnout, aby byly provedeny další důkazy, které by mohly sloužit k jeho obhajobě.³⁵

Bajcura uvádí fakt, že kázeňským přestupkem nejsou činy, které lze kvalifikovat jako trestné činy. Ty jsou pak vyšetřovány a stejně jako u jiných trestných činů při nich probíhá trestní řízení. Vězeňská služba nejprve omezí vězně, který je podezřelý ze spáchání trestného činu vhodným opatřením, například umístěním na samostatnou celu a poté shromažďuje důkazy, které pak předá orgánům činným v trestním řízení.³⁶

Kázeňskými tresty jsou dle § 46 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody tyto tresty:

- a) důtka,
- b) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu na dobu 3 kalendářních měsíců,
- c) zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce,
- d) pokuta do výše 5 000 Kč,
- e) propadnutí věci,
- f) umístění do uzavřeného oddílu až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,
- g) celodenní umístění do uzavřeného oddílu až na 20 dnů,
- h) umístění do samovazby až na 20 dnů,

---

³⁵ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 169/1999 Sb., § 47 ze dne 30. června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sběrka zákonů České republiky. Částka 58/1999.

³⁶ BAJCURA, Lubomír. Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody. 1. vyd. Praha: Grada, 1999. 112 s. ISBN 8071695556.

- i) odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.

3.2 Drogová kriminalita

Termín "droga" zahrnuje jak legální, tak nelegální látky, které působí na psychiku člověka, ovlivňují jeho vnímání a mohou vyvolat závislost.³⁷ Mnoho odsouzených osob bylo závislých na návykových látkách již před výkonem trestu odnětí svobody. Někteří vězni se snaží a budou se i nadále snažit o zlepšení svých podmínek v průběhu výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody ve vazebních věznicích a věznicích. Toto úsilí může zahrnovat pokusy získat zakázané látky a předměty, které by mohly ohrozit zdraví a bezpečnost osob, majetku, které by mohly narušit pořádek a kázeň nebo sloužit například k útěku.

Úroveň vzdělání odsouzených zásadně ovlivňuje způsob, jakým se tyto nepovolené látky a předměty dostávají do věznic. V této souvislosti je nezbytné přijímat a provádět adekvátní opatření k zajištění bezpečnosti.

Značný podíl vězeňské populace tvoří specifická skupina osob, známá jako toxikomané, což jsou lidé, kteří si s sebou do vězení přinášejí problém drogové závislosti, který se vyvinul již v jejich běžném životě. Je třeba uvést fakt, že se ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody vyskytuje téměř 30% vězňů, kteří pravidelně (minimálně dvakrát měsíčně) užívají nějakou nelegální drogu. Nejčastěji to bývají benzodiazepiny, stimulantia (kokain, crack, pervitin), kanabinoidy (marihuana nebo hašiš), opiáty (morfin, heroin, kodein), halucinogeny (LSD) či tzv. taneční drogy (extáze).³⁸

Konzumace drog těmito osobami je často odůvodňována různými faktory, jako je například deprese vyplývající z vězeňského prostředí, která může nastat z důvodu sociální izolace, kdy odsouzený prožívá šok ze ztráty jeho osobní svobody. Dalším důvodem může být například uniknout problémům, které odsouzeného tíží nebo pouhým vyčerpáním z monotónního života ve vězení.³⁹ Mezi základní povinnosti odsouzeného spadá zákaz výroby, přechovávání a užívání alkoholických nápojů a jiných psychoaktivních látek. Odsouzení jsou také povinni podrobit se testu na detekci užití

---

³⁷ GRŮVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana a kol. Kriminologie, 4.vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 312, ISBN 978-80-7478-614-3.

³⁸ HÁLA, J. Úvod do teorie a praxe vězeňství. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií 2005. 91 s. ISBN 80-86708-30-6.

³⁹ ZMRHALOVÁ, Juliana. *Psychika a strach ve vězení*. Cfti.cz. [online], [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: Dostupné z: <https://www.cfti.cz/magazin-cfti-psychika-a-strach-ve-vezeni.html>.

návykových látek a v případě potvrzení přítomnosti těchto látek jsou odpovědni za náklady spojené s tímto vyšetřením.

Největší nebezpečí spojené s užíváním návykových látek spočívá ve změně chování jedinců ovlivněných těmito látkami, což může ohrozit zdraví a životy ostatních osob, včetně ostatních odsouzených i personálu ve věznici. Dále je důležité zdůraznit negativní dopad na psychické i fyzické zdraví, který může být u dlouhodobých uživatelů návykových látek často trvalý.⁴⁰

Tabulka č. 2 – Mimořádná událost – zneužití OPL za rok 2019 - 2022⁴¹

Zneužití omamných a psychotropních látek ve věznicích				
	2019	2020	2021	2022
Obviněný	44	52	40	41
Odsouzený	1 435	1 027	972	1 288
Celkem	1479	1079	1012	1329

Zdroj: vlastní zpracování

Snaha o pašování drog do věznice se uskutečňuje různými způsoby. Jedním ze způsobů je zaslání drogy v zásilce či dopisu. Může být skryta v obsahu jakéhokoliv předmětu, např. šamponu, tiskovinách, cukru, tabáku, čaji, sušenkách, bonbonech nebo třeba v pečivu. Při pandemické situaci, která v České republice začala již v roce 2020 byly například drogy vsíté do roušek či respirátorů.

Také se vyskytují metody, při kterých je droga napuštěna do svého papíru, který je poté vězněm opakovaně vylouhován nebo je droga skryta pod nálepkami či dopisními známkami. Avšak tyto uvedené snahy o propašování drog do věznice jsou poměrně úspěšně odhalovány.⁴²

Obtížnější je odhalit předání nepovolených látek při povolených návštěvách rodinných příslušníků či osob blízkých odsouzeného ve věznici. I přesto, že je odsouzeným zakázáno se s návštěvou blíže dotýkat, toto pravidlo často není dodržováno a dozorcí v přiměřené míře toto nedodržení tolerují. Tímto způsobem může blízká osoba

⁴⁰ MATOUŠEK, Oldřich, KOLÁČOVÁ, Jana, KODYMOVÁ, Pavla. 2010. Sociální práce v praxi. Vyd. 2. Praha: Portál. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0.

⁴¹ Generální ředitelství, Statistické ročenky Vězeňské služby. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-6]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby>.

⁴² Generální ředitelství. *Pokusy pašovat drogy do věznic jsou stále častější*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-14]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/clanky/detail/zachyt-zasilky-pervitinu-ve-veznici-valdice>.

odsouzenému předat malé množství nepovolených látek. Po přijetí předané látky si pak odsouzený tuto látku ukryje, aby předešel odhalení při případné prohlídce, například do oděvu nebo dokonce do tělních dutin. Někteří si drogu uschovávají do genitálií.

Velká část odsouzených je zaměstnávána ve výrobě jednotlivých podniků, kde tyto objekty nejsou střeženy. Jedná se například o práci v technických službách, pekárnách či třídírnách odpadu. Při plnění těchto pracovních povinností, vzhledem k volnějšímu pohybu a nižšímu zabezpečení, mají odsouzení dostatečný prostor k zajištění nepovolených látek, které pak přenáší z pracoviště do věznice. Při návratu z daného pracoviště zpět do střežených prostor věznice jsou odsouzení podrobeni kontrole, a tak tyto nepovolené látky pronáší například v tělních dutinách.

Dalším způsobem propašování drog do věznic je způsoben určitým selháním zaměstnanců, kteří to mohou činit buď za účelem získání financí, nebo v méně častých situacích tak činí pod nátlakem a vyhrožováním ze strany vězňů nebo jejich spolupachatelů na svobodě.

Odsouzení také vytvářejí substituty drog, známé jako "magorák" a "kvašák". Magorák je vyroben z intenzivního čajového výluhu a je smíchán s tabákem. Kvašák je alkoholický nápoj získávaný fermentací ovoce, chleba nebo také rýže.⁴³

Drogy ve věznicích jsou obecně dražší než na svobodě. Tato situace vychází z nedostatečné a nepravidelné dostupnosti drog ve věznicích. Stejně tak je to i s injekčními stříkačkami, které jsou v omezeném množství. Odsouzení často používají jednu injekční stříkačku opakovaně, což zvyšuje riziko šíření infekčních onemocnění.⁴⁴

*Lze však poznamenat, že se v rámci vězeňské toxikomanické subkultury dosud nepodařilo uvést do chodu systém pravidelných dodávek drog a jejich vnitřní distribuce.*⁴⁵

Veškeré případy záchytu drog předává vězeňská služba policii, neboť pašování drog či zakázaných předmětů do věznice se považuje za trestný čin.

---

⁴³ RASZKOVÁ, Tereza, HOFERKOVÁ, Stanislava. Kapitoly z penologie II. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 184 s. ISBN 978-80-7435-378-9.

⁴⁴ RASZKOVÁ, Tereza, KUBÍN, Tomáš. Omamné a psychotropní látky ve věznicích. In: ŠPRÁCHALOVÁ, Lucie a HOFERKOVÁ, Stanislava, eds. Acta sociopathologica III.: Rizikové chování a jeho prevence v česko-slovenských souvislostech. Hradec Králové: Gaudeamus, 2016, s. 177. ISBN 978-80-7435-637-7.

⁴⁵ HÁLA, J. Úvod do teorie a praxe vězeňství. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií 2005. 91 s. ISBN 80-86708-30-6.

Vězeňská služba České republiky vypracovala soubor protidrogových opatření, které byly specificky vypracovány pro výkon vazby a samostatně pro výkon trestu odnětí svobody.

Při tvorbě souborů protidrogových opatření si personál věznic stanovil určité cíle. Hlavním cílem je co nejúčinněji zabránit vniknutí omamných a psychotropních látek do věznic a minimalizovat jejich užívání mezi vězni. Dalším cílem je vytvoření účinných programů zacházení pro práci s drogově závislými jedinci, kteří vykonávají trest odnětí svobody v českých věznicích. Tyto programy by měly zejména podporovat drogově závislé vězně k uvědomění si své závislosti a motivovat je k odvykání od drog a v neposlední řadě rozšířit systém preventivních opatření, který by během výkonu trestu odnětí svobody předcházel nákaze vězňů, kteří dosud neužívají drogy drogovou závislostí.⁴⁶

V rámci Vězeňské služby se objevila potřeba implementovat opatření, která by omezila přítomnost a užívání drog ve věznicích. Tato opatření měla za cíl minimalizovat šíření drog mezi ostatními vězni, kteří dosud nepřišli do styku s těmito látkami. Cílem bylo také předejít vzniku nových případů drogové závislosti přímo ve vězeňském prostředí.

Standardní metodou pro zjištění přítomnosti nedovolených látek v těle vězněných osob je použití zařízení k detekci omamných a psychotropních látek v moči. Dále se využívá detektor určený k orientačnímu vyšetření dechu na případnou přítomnost alkoholu. Krevní testy nebo testy moči jsou prováděny lékařem. V případě pozitivního testu na návykové látky přijímá Vězeňská služba adekvátní opatření. Příkladem opatření, které je v takovém případě uplatňováno, je bezkontaktní návštěva přes přepážku.

Jako základní preventivní opatření proti drogám lze uvést pravidelné a pečlivé provádění stanovených osobních a dalších kontrol, prohlídky cel, návštěvních prostor a dalších prostor, kde se vězněné osoby pohybují, využitím specializovaných psů a dalších dostupných technických prostředků.

---

⁴⁶ MAREŠOVÁ, Alena. Drogy a česká vězeňská populace v kontextu drogové scény a trestněprávní legislativy. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003, s. 6. ISBN 80-7338-018-8. Dostupné také z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/294.pdf>.

3.3 Násilná kriminalita

Násilí není diagnostická kategorie, ale typ chování, které je spojeno s různou psychopatií. Jde o komplexní vzorec chování, který je heterogenní ve své etiologii i projevech. Násilné činy mohou být impulzivní povahy, nebo je můžeme popsat jako promyšlené chování, které předpokládá vědomé plánování.⁴⁷

V rámci věznic jsou pozorovány různé formy násilí. Časté jsou incidenty násilí mezi samotnými odsouzenými, avšak násilí se může vyskytnout i vůči zaměstnancům. Většina osob odsouzených za trestné činy vykazuje sklony k agresivnímu chování již před vstupem do vězení, což naznačuje, že tyto vzorce se mohou udržet i během pobytu ve věznicích. Mezi odsouzenými dochází téměř každodenně k násilí a fyzickému napadání. Většina násilných incidentů ve věznicích je obvykle řešena prostřednictvím udělení kázeňského trestu. Vězni provádějí různé formy násilných incidentů, od jemné formy obtěžování a zastrašování, až po fyzické napadání mezi dvěma nebo více vězni buď v podobě jednorázového fyzického útoku, například úder pěstí či odstrčení nebo potyčky či rvačky, které jsou ale méně časté a kterými se vězni dopouští trestného činu dle § 158 trestního zákoníku.⁴⁸

Existuje mnoho důvodů, proč dochází k použití násilí. Mezi motivy pachatelů lze nalézt snahu o posílení či získání společenského postavení, ale také touhu po finančním nebo materiálním obohacení. Pachatelé se snaží ospravedlnit použití násilí vůči spoluvězni tvrzením, že jednají ve snaze chránit sebe sama. Zde se uplatňuje nepsané pravidlo "šikanuj, nebo budeš šikanován".⁴⁹

Fyzická agresivita mezi vězni může vzniknout v důsledku okamžitých konfliktů, dluhů vzniklých ve vězení nebo mimo něj, dlouhodobých neshod, nedůvěry nebo žárlivosti. Dalším motivem k fyzickému násilí může být větší počet osob na jedné cele. Sdílení jedné cely či ložnice může vést k situacím, kdy mezi odsouzenými vzniká napětí, nazývané jako „ponorková nemoc“, které může vést ke konfliktům mezi odsouzenými.⁵⁰

---

⁴⁷ BLATNÍKOVÁ, Šárka. Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016, s. 43. ISBN 978-80-7338-158-5.

⁴⁸ SOCHŮREK, Jan. Kapitoly z penologie III. díl: Negativní jevy ve vězení. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007b. 25 s. ISBN 978-80-7372-205-0.

⁴⁹ BLATNÍKOVÁ, Šárka. Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016, s. 55. ISBN 978-80-7338-158-5.

⁵⁰ SOCHŮREK, Jan. Kapitoly z penologie III. díl: Negativní jevy ve vězení. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007b. 25-26 s. ISBN 978-80-7372-205-0.

V případě záměrného poškozování majetku ve věznici se hovoří o fyzickém násilí namířeném proti majetku. Sem spadá rozbíjení nábytku, nádobí, příborů, ložního prádla a podobně. Vězni také mohou rozbít své cely a toto rozbíjení cel často interpretují jako pomstu vůči personálu.

Dále může ve věznici docházet k verbální agresi za účelem získání nějakého majetku, například cigaret. Verbální útoky mohou mít za cíl jak fyzické, tak emocionální poškození oběti. Tyto verbální konflikty mezi odsouzenými mohou vyústit ve fyzické napadení. Mohou sloužit k testování hranic nových vězňů a jejich tolerance vůči různým situacím. Dále mohou být použity k izolaci oběti od její skupiny, což může zvýšit její zranitelnost a poddajnost manipulaci, což může posílit postavení útočnicka v hierarchii vězňů.⁵¹ Verbální agresi můžeme rozdělit na přímou, a to ze strany vězňů, nejčastěji se jedná o vyhrožování, pokřikování, vulgarismy a na nepřímou ze strany vězňů vůči personálu, kdy si například vězni vymýšlí lži a stížnosti.⁵²

V každé věznici je vězeňský personál povinen věnovat zvláštní péči možným obětem násilí, přičemž je zásadní oddělení agresivních vězňů od potenciálních obětí a pravidelně monitorovat osoby, které by mohly být násilníky.

Toto monitorování zahrnuje i sledování následků fyzických útoků a stopy po násilných činech, včetně stop fyzického napadení na těle.

V prostředí věznice můžeme rozlišovat agresi na základě toho, na jaký objekt je zaměřena:

- agrese mezi vězni navzájem
- agrese vězeňského personálu vůči vězni
- agrese vězňů vůči vězeňskému personálu
- agrese mezi zaměstnanci⁵³

Dle § 28 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody je jednou z povinností odsouzeného bezprostředně informovat pracovníka Vězeňské služby o okolnostech, které by mohly představovat vážné nebezpečí jemu samému, spoluvězňům,

---

⁵¹ BLATNÍKOVÁ, Šárka. Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016 s. 52. ISBN 978-80-7338-158-5.

⁵² ČERNÍKOVÁ, Vlastislava. Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 128-130 s. ISBN 978-80-7380-138-0.

⁵³ SOCHŮREK, Jan. Kapitoly z penologie III. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. 24 s. ISBN 978-80-7372-205-0.

zaměstnancům Vězeňské služby nebo věznicí, a to v případě, že se o těchto okolnostech dozvěděl nebo je zjistil.⁵⁴ Podle dostupných zdrojů ale odsouzení ve věznicích tyto okolnosti neoznamují, naopak je úmyslně zatajují, neboť by na své oznámení doplatili a mohlo by dojít k fyzickému napadení. Jen málokdy se najde někdo, kdo by byl ochotný promluvit.⁵⁵

3.4 Mravnostní kriminalita

Mravnostní kriminalita označuje jednání, které je sexuálně motivované a společnost jej netoleruje. Lze jej definovat jako „*skupinu trestných činů, jejichž typickým obsahem je protiprávní zasahování do sféry svobodného rozhodování o pohlavním styku, mravního a tělesného vývoje*“⁵⁶ Jeho charakteristickým rysem je spojitost s pohlavním pudem. Trestná činnost, která souvisí s mravnostní kriminalitou pak spočívá v neoprávněném uspokojování pohlavního pudu.⁵⁷

Mravnostní kriminalita vyžaduje přísnější regulaci než jiné formy kriminality, neboť mravnost představuje klíčový prvek ve společnosti. Tato forma kriminality zahrnuje rovněž jednání spojené se sexuálním životem. Veškeré chování spojené se sexuální sférou je zásadně intimní, a proto je zodpovědností každé jednotlivé osoby, jakým způsobem si zvolí vést svůj sexuální život.

Každý jedinec by měl mít právo na nedotknutelnost své osobní a intimní sféry, a tedy by měl být chráněn před jakýmkoli zásahy do této oblasti. Je tedy nezbytné zajistit ochranu intimní oblasti každého jednotlivce a trestat její narušení. Právní normy by nám proto měly jasně definovat hranice intimity, které by měly být respektovány a nepřekračovány. Jak již bylo zmíněno, sankcionována jsou taková sexuální jednání, která společnost netoleruje. Právě společnost určuje, které formy jednání jsou ještě přijatelné a které jsou již zakázané, neboť překračují morální hranice a budou tak považovány za trestný čin a následně potrestány.⁵⁸ S mravnostní kriminalitou by ale neměl být

---

⁵⁴ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 169/1999 Sb., § 28 odst. 2 ze dne 30. června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sběrka zákonů České republiky. Částka 58/1999.

⁵⁵ *Zápisky českého vězně*. Reflex.cz. [online], [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/98197/zapisky-ceskeho-vezne-kdo-nahlasi-sikanu-nebo-znasilneni-dostane-vyprask-a-nalepku-udavace.html>.

⁵⁶ CHMELÍK, Jan a kol. Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha: Nakladatelství Portál, 2003, s. 15.-16, ISBN 80-7178-739-6.

⁵⁷ GRIVNA, Tomáš. SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana a kol. Kriminologie. 5.vyd. Praha: Wolters Kluwer, ČR, 2019, s. 298. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁵⁸ GRIVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana. a kol. Kriminologie. 5.vyd. Praha: Wolters Kluwer, ČR, 2019, s. 298. ISBN 978-80-7598-554-5.

zaměňován pojem sexuální či mravnostní trestná činnost. Mravnostní kriminalita totiž zahrnuje širší spektrum jednání, avšak ne každé jednání musí být nutně považováno za konkrétní trestný čin.⁵⁹

Ve Spojených státech amerických uvedl již bývalý inspektor věznic, že současná doba je otevřená, avšak otázka sexuálních aktivit ve vězení zůstává tabu, přestože je významná, životně důležitá a aktuální. Problematika sexuality ve věznicích byla často opomíjena vědci i společností. Přestože již počátkem 20. století začal výzkum v této oblasti, jen málo výzkumných studií se zabývalo utrpením, které vězni ve věznicích prožívají.⁶⁰

V rámci českého vězeňského prostředí zůstává sexuální aktivita mezi vězni stále málo prozkoumaným fenoménem. Problémem může být citlivost tohoto tématu spolu s nedostatkem přesných oficiálních dat. Vězni mohou mít problém přiznat, že se tento incident stal, neboť je toto téma velmi citlivé a intimní. Obzvláště u mužů, kteří chtějí nahlásit sexuální zneužití, může existovat obava, že budou považováni za slabé, což může být zvláště problematické.

Ti muži, kteří se identifikují jako heterosexuální, mohou mít strach z toho, že je bude okolí označovat jako gaye. Sexuální vztahy ve vězeňském prostředí mohou být dobrovolné, ale také nedobrovolné. Tyto aktivity nejsou pouhým důsledkem přirozené fyziologické potřeby, nýbrž se k takovému chování jedinci uchylují z různých motivací.

Sexuální útok ve vězeňském prostředí často slouží pachateli jako prostředek k demonstraci vlastní síly a postavení v hierarchii vězeňského prostředí.

Před samotným sexuálním útokem mohou být oběti vystaveny přímým hrozbám násilím nebo jemnějším formám nátlaku, jako je zastrašování nebo obtěžování. Příkladem může být hvízdání, komentáře se sexuálním podtextem či osahávání. Aktivista a prezident organizace Stop Prison Rape, Stephen Donaldson, který sám byl obětí uvedl, že jediným způsobem ochrany před sexuálním násilím je nahlášení těchto incidentů vězeňskému personálu nebo spojenectví s jiným sexuálním agresorem, který pak slouží jako ochránce potenciální oběti před ostatními. Prevenci lze nalézt například v efektivní identifikaci

---

⁵⁹ CHMELÍK, Jan a kol. Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha: Portál, 2003, s. 15-16. ISBN 80-7178-739-6.

⁶⁰ HENSLEY, Christopher. Prison Sex: Practice and Policy. United states of America: Lynne Rienner Publishers, 2002, s. 1. ISBN: 1-58826-087-9.

možných pachatelů a obětí, v strategickém umístění vězňů (oddělení potenciálních obětí od možných agresorů) a ve vzdělávání vězeňského personálu.⁶¹

Dle údajů z webové stránky Lidovky.cz bylo mezi lednem 2012 a červnem 2016 prověřováno a vyšetřováno 40 případů, které souvisely se znásilněním ve vězeňském prostředí. V roce 2012 bylo zahájeno trestní řízení týkající se znásilnění v deseti případech. V roce 2013 byli za znásilnění prověřováni čtyři podezřelí vězni. V roce 2014 byly pověřeny orgány Vězeňské služby České republiky k provádění úkonů trestního řízení s cílem objasnit a prověřit skutečnosti, které důvodně naznačovaly spáchání trestného činu znásilnění. Celkem bylo takových případů 16. Tento rok se vyznačoval nejvyšším počtem nahlášených případů. V roce 2015 bylo zaznamenáno pouze sedm případů. Skutečnosti uvedl ředitel správního odboru Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR Jaroslav Bauer.⁶² Webová stránka idnes.cz dále uvádí statistiky případů od roku 2015 do roku 2021. Některé případy jsou nahlášený spoluvězni, ale nejčastěji se obrací na dozorce právě samotné oběti, uvedla mluvčí vězeňské služby Markéta Prunerová. Ne všechny zaznamenané události končí u soudu, některé případy jsou odloženy. V roce 2016 bylo prověřováno sedm případů znásilnění, obdobně jako předchozí rok. V roce 2017 bylo zaznamenáno devět případů. Následující rok jich bylo zaznamenáno méně, a to „pouze“ šest.

Za rok 2019 bylo zahájeno trestní řízení pro podezření ze spáchání znásilnění v devíti případech. V roce 2020 byli prověřováni čtyři vězni a v roce 2021 zahájily policejní orgány úkony trestního řízení v deseti případech.⁶³

Petr Schneidörfler, předseda spolku Lighthouse, jenž se zaměřuje na pomoc lidem ve výkonu trestu a při návratu do běžného života uvedl, že problematika sexuálního násilí je aktivně řešena jak uvnitř věznic, tak i mimo ně. Klíčovým prvkem je dostatečný počet zaměstnanců věznic s odpovídajícím odborným a kvalitním školením, tipování potenciálně agresivních jedinců a práce s nimi, stejně jako tipování možných obětí. Je důležité nezaměřovat se na mlčení a tabuizaci problému, ale aktivně o něm mluvit. Je také

---

⁶¹ BLATNÍKOVÁ, Šárka. Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. s. 52. ISBN 978-80-7338-158-5.

⁶² KABÁTOVÁ, Šárka. *Statistiky znásilnění za mřížemi*. Lidovky.cz. [online], [cit. 2024-01-8]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/ve-veznicich-bylo-kazdy-rok-nahlaseno-v-prumeru-10-znasilneni-mezivezni.A161208_161851_In_domov_sk.

⁶³ ZAJAC, Lada. *Znásilňuje se i ve vězení*. Idnes.cz. [online], [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/znasilneni-veznice-vezenska-sluzba-odbornici-trestny-cin-cesko.A220513_090450_domaci_lre.

třeba poskytnout obětem anebo jen náhodným pozorovatelům informace o tom, jak reagovat v případě násilí. Dále je nezbytné účinně odhalit a potrestat viníky.

Také Vězeňská služba se aktivně snaží předcházet znásilněním pomocí různých opatření a nástrojů, které běžně používá k prevenci a odhalování násilí mezi vězni. Jedním z těchto opatření je vytipování potenciálních obětí, která je součástí preventivních strategií. Pokud zaměstnanci vězeňské služby obdrží informaci o možném znásilnění, příslušný orgán začne prověřovat danou záležitost. Pokud jsou shromážděné důkazy dostatečné, případ je předán policii k dalšímu vyšetřování. Vězeňská služba České republiky vzhledem k sexuální aktivitě vězňů umístila do věznic automaty s prezervativy zdarma, neboť velkým rizikem jsou přenosné choroby jako je například žloutenka typu B a C nebo AIDS. Vězni si mohou prezervativy také nechat zaslat v balících, to by ale pro věznicu mohlo být rizikové. Vězni je totiž mohou využít k nelegálnímu pronášení zakázaných předmětů a látek. Informace poskytla mluvčí vězeňské služby Markéta Prunerová.⁶⁴

V České republice není znásilňování ve věznicích každodenním problémem. Většinou je sexuální aktivita ve věznicích prováděna dobrovolně za různé benefity. Osoba, která vyžaduje sexuální služby tím vyjadřuje svou moc a dominanci, zatímco ta osoba, která poskytuje sexuální uspokojení, se ocitá v podřízené roli.⁶⁵ Byly prováděny výzkumy, ve kterých až 38 % vězňů uznalo svou homosexualitu.⁶⁶

3.5 Útěk a vzpoura

Z penologického pohledu se vzpourou rozumí situace, kdy vězni vzdorují pravidlům vězeňského prostředí, často je provázená násilím a hromadným poškozováním majetku vězeňské služby České republiky, například podpalováním matrací či prostěradel. Vzpoury a útoky vězňů nejsou běžnými událostmi, které by se věznicemi často vyskytovaly. V trestním zákoníku, konkrétně v § 344 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku je přímo definován trestný čin vzpoury vězňů: „*Kdo se zúčastní vzepření nebo odporu skupiny vězňů nebo chovanců ve výkonu zabezpečovací detence dozorcímu orgánu, jeho*

---

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Dirga, Lukáš, Lochmanová, Alena, Juříček, Petr. The Structure of the Inmate Population in Czech Prisons. Sociológia - Slovak Sociological Review, 47(6), 559-578. 0049-1225. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/12140935Dirga%20-%20zalomena%20-%20LD.pdf>.

⁶⁶ SOCHŮREK, Jan. Kapitoly z penologie III. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. s. 34. ISBN 978-80-7372-205-0.

rozkazu, vězeňskému řádu nebo řádu výkonu zabezpečovací detence, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.”⁶⁷

Dalším problémem ve vězeňském prostředí může být hromadná nekázeň, která není spojena s násilnostmi ani s hromadným ničením věcí, ale jde o odmítnutí poslušnosti skupinou vězňů. Jedná se například o pokřikování, nadávky, výhrůžky anebo se vězni mohou zabarikádovat. Zvláštní formou hromadné nekázně mohou být hromadné hladovky.

Podle Sochůrka jsou pro vznik vzpoury důležité čtyři aspekty:

- Vnitřní situace ve věznicích – nedostatečná a nevyhovující strava, nedostatečná lékařská péče, napětí mezi vězni nebo personálem, kapacitní přetížení věznic
- Vnější situace ve společnosti – vězni se označují jako oběti a snaží se využít jakéhokoliv napětí ve společnosti ve svůj prospěch
- „příklad” jiných věznic – vězni se z médií mohou dozvědět o vzpouřích v jiných věznicích, proto může být jejich následná vzpoura reakcí na danou událost. Tento jev může být označován jako dominový efekt
- Rozdíly mezi různými věznicemi - vězni uvádějí, že to, co je v jedné věznici zakázáno, je v jiné tolerováno. Tento rozdíl mezi věznicemi přispívá ke zvýšení napětí zejména v těch věznicích, které uplatňují přísnější pravidla⁶⁸

Sochůrek také uvádí, že vzpoury vězňů se vyznačují omezeným prostorem, kde mohou vzniknout. Mohou se omezit jen na určitou část věznice, jako je například jedna ubytovna nebo budova. Nicméně v některých situacích mohou postihnout celou věznici nebo dokonce několik věznic současně. Jejich příčiny, průběh a následky, včetně potřebných zásahů a eventuálních škod na zdraví zúčastněných, jsou sledovány a diskutovány širokou veřejností, odborníky, politiky, občanskými iniciativami a v případě rozsáhlejších nepokojů i zahraničními subjekty.

Důležitým faktorem při vzniku hromadné nekázně nebo vzpoury je úroveň a intenzita nakažení. Čím větší počet vězňů se do vzpoury zapojí, tím výraznější může být nakažení. Hlavními účastníky vzpoury mohou být frustrovaní jedinci, nicméně sem může spadat

---

⁶⁷ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 11/2009.

⁶⁸ SOCHŮREK, Jan. Kapitoly z penologie III. díl: Negativní jevy ve vězení. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007b. s. 49-56. ISBN 978-80-7372-205-0.

každý vězeň, neboť je individuální, jak se věznění jedinci vyrovnávají s frustrujícími aspekty ve výkonu trestu odnětí svobody. Frustrace s sebou vždy nese negativní emocionální reakce, jako je pocit beznaděje, bezmoci, odporu, vzteku. Jak již bylo zmíněno, vzpoury často vedou i k vandalismu, aniž by odsouzení brali v potaz riziko ohrožení svého života. Ti, kteří nejsou aktivní v rámci vzpoury nebo se odmítají účastnit, mohou být cílem fyzických útoků ostatních vězňů. Tyto útoky jsou často prováděny malou skupinou vězňů s cílem získat autoritu a zastrašit ty, kteří váhají. Cílem vězňů je upozornit zaměstnance věznice a veřejnost na své požadavky.⁶⁹

Vězni se během svého pobytu ve vězení také mohou pokoušet o útěk. Nejedná se o útěk v prvém slova smyslu spojený s překonáváním různých vnějších stavebních překážek, ale o neoprávněné opuštění nestřeženého pracoviště mimo věznici nebo zneužití volného pohybu při povoleném opuštění věznice, která může souviset například s návštěvou, popřípadě při povolené vycházce.⁷⁰

3.6 Opatření proti průniku nedovolených předmětů a zakázaných látek do věznic ČR

V současné době je pašování zakázaných předmětů do věznic velkým problémem. Vězeňská služba České republiky systematicky řeší otázky bezpečnosti uvnitř i vně svých zařízení. Dále se snaží aktivně zabránit průniku nedovolených předmětů a zakázaných látek do všech svých zařízení, včetně míst, kde vězni vykonávají své pracovní povinnosti. Provádí pravidelné prohlídky odsouzených osob i kontroly dopravovaných předmětů do věznic. Toto vše provádí v souladu s veškerými platnými právními předpisy, které upravují výkon trestu odnětí svobody a výkon vazby. Vězni jsou velmi vynalézaví a nalézají mnoho způsobů, jak propašovat nedovolené předměty do věznice.

„Ani při vynaložení maximálního úsilí není možné zcela beze zbytku kontrolovat všechny možné cesty průniku nelegálních látek, zvláště za situace, kdy Vězeňská služba ČR nedisponuje dostatečným materiálně technickým vybavením, moderním monitorovacím

---

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ HÁLA, Jaroslav. Úvod do teorie a praxe vězeňství. 2. doplněné vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. s. 98. ISBN 80-86708- 30-6.

zařízením, nemá k dispozici dostatečně aktuální a obsáhlé informace o současném stavu poptávky a nabídky na trhu, nemá dostatek adekvátně vycvičených psů.”⁷¹

Často odsouzení skrývají předměty v oděvu, obuvi, psacích potřebách, potravinách nebo dokonce v tělních dutinách. Dalším způsobem je propašování věcí prostřednictvím návštěv, což je hůře odhalitelné. Během návštěv dochází k situacím, kdy návštěva předá nedovolený předmět či látku odsouzenému, neboť jsou osoby téměř bez dozoru. Nedovolené předměty či látky mohou být také obsaženy v balíku či dopisu. Věci se mohou dostat do prostor věznice a následně přímo k vězni přehazováním přes zeď věznice.

V případě, že odsouzení vykonávají práci mimo objekt věznice, mohou skrývat nedovolené předměty na svém pracovišti, nejčastěji ve skřínce. V tomto případě je to nejhůře odhalitelné a je zde vyšší pravděpodobnost, že dojde k průniku většího množství návykových látek či předmětů do věznice. Existuje ale také riziko, že jim zakázané věci zprostředkují spolupracovníci. Nepovolené předměty mohou proniknout do věznic i díky osobám, které dodávají suroviny do kuchyně.⁷²

Mezi nedovolené předměty můžeme zařadit omamné a psychotropní látky a s nimi například i injekční stříkačky, alkohol, nože, mobilní telefony, sim karty, zbraně, výbušniny apod.

Vězeňská služba České republiky zavedla v rámci věznic opatření s cílem minimalizovat průnik nepovolených předmětů do prostorů věznice. Navzdory těmto opatřením je eliminace těchto předmětů velmi obtížná. Úkolem Vězeňské služby České republiky je zajistit a provádět přísné kontroly prostor, kde jsou odsouzení umístěni, kde se setkávají a také je třeba kontrolovat i místa, kde vykonávají práci.

Kromě toho provádí Vězeňská služba i preventivní osobní prohlídky s cílem odhalit předměty, jež by mohly představovat hrozbu a odsouzený by jimi mohl ohrozit svůj život a zdraví nebo by mohl ohrozit ostatní osoby. Vězeňská služba provádí tyto prohlídky důkladným prohledáváním oděvů. Odsouzení si mohou při osobní prohlídce nechat své

---

⁷¹ Vězeňská služba České republiky. *Koncepce vězeňství do roku 2025*. Vscr.cz [online], [cit. 2024-02-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/ostatni/koncepce-vezenstvi.pdf>.

⁷² KOLÁŘ, Ondřej. Průnik omamných a psychotropních látek do věznic. 2022. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/365872760_Prunik_omamnych_a_psychotropnich_latek_do_veznic.

oděvy na sobě. Při důkladných osobních prohlídkách se zasahuje do práva na nedotknutelnost osoby a soukromí vězňů. Ve věznici lze ale tento zásah považovat za oprávněný, pokud je prováděn za účelem zajistit vnitřní bezpečnost a zabránit průniku nedovolených předmětů. Tyto prohlídky musí být přiměřené, musí být prováděny takovým způsobem, který co nejvíce respektuje lidskou důstojnost a musí je provádět osoba stejného pohlaví. Nepovažuje se za přiměřené, pokud jsou odsouzení podrobena důkladné osobní prohlídce plošně a navíc jsou nuceni vykonávat dřepy (cílem je zjistit, zda odsouzený nepašuje do věznice návykovou látku či předmět v konečníku) nebo zvedat penis a šourek, a to bez konkrétního podezření.⁷³

Důkladné osobní prohlídky provádí Vězeňská služba tehdy, existuje-li opodstatněné podezření, že odsouzený má u sebe nebezpečné předměty nebo zakázané látky a nebo v případě, že není možné dosáhnout účelu jinými prostředky, například preventivní osobní prohlídkou nebo pomocí technických prostředků.

Vězeňská služba může rozhodnout o provedení důkladné osobní prohlídky i v případě, pokud je prováděna preventivní osobní prohlídka a detekční prostředky indikují přítomnost kovového předmětu.⁷⁴

Dále Vězeňská služba provádí prohlídky osobních věcí, které se provádí využitím detektoru kovů a musí být pouze za přítomnosti odsouzeného.⁷⁵

Dalším opatřením proti průniku nedovolených předmětů a látek do prostor věznic jsou speciálně vycvičení psi. Například ve vazební věznici v Ostravě je osm služebních psů. Čtyři psi jsou specializovaní na vyhledávání omamných a psychotropních látek a další čtyři psi jsou využíváni k udržování pořádku a bezpečnosti ve věznici. Pes je systematicky trénován a seznamován s různými druhy omamných a psychotropních látek, které by mohly být nalezeny ve věznicích, jsou to drogy měkké, například marihuana a tvrdé drogy, jako třeba kokain.⁷⁶

---

⁷³ Tisková zpráva. *Plošné osobní prohlídky ve věznicích jsou nepřiměřeným zásahem do lidské důstojnosti*. Ochrance.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/plosne-osobni-prohlidky-ve-veznicich-jsou-neprimerenym-zasahem-do-lidske-dustojnosti/>.

⁷⁴ Nařízení Generálního ředitele č. 33/2019, o Vězeňské a justiční strážci.

⁷⁵ MOTEJL, Otakar a kol. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv: vězeňství. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 144-147 s. ISBN 978-80-7357-606-6.

⁷⁶ Vazební věznice Ostrava. *Služební psi mají ve věznici nezastupitelné místo*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-02-4]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/vazebni-veznice-ostlava/clanky/detail/sluzebni-psi-maji-ve-veznici-nezastupitelne-misto>.

Jak je již uvedeno výše, ve věznicích se využívají ke kontrolám mimo jiné i technické prostředky, které pomáhají identifikovat nebezpečné nebo nepovolené kovové předměty. Jako příklad technických prostředků si můžeme uvést detektory kovu, které lze rozdělit na ruční a rámové. Ručními detektory kovu se provádí skenování povrchu těla zblízka a pokud by se detektor oddálil od osoby, která je skenována, síla jeho signálu se sníží. Rámové detektory jsou primárně určeny k detekci nebezpečných předmětů nebo zbraní, prochází jimi osoby, které chtějí vstoupit do zabezpečeného areálu.

Dalším příkladem jsou detektory tělních dutin, které jsou navrženy k identifikaci malých kovových předmětů umístěných v tělních dutinách. Tato kontrola představuje pečlivější detekci nedovolených látek či předmětů, než ruční nebo rámové detektory.⁷⁷

Ke kontrole balíčků, poštovních zásilek nebo také ke kontrole osob slouží rentgenová zařízení, jejichž výsledky se zobrazují na monitoru. Těmito zařízeními lze odhalit i velmi malé předměty a průběh této kontroly je rychlejší než u předchozích zmíněných detektorů.⁷⁸

4 Výzkumná část

4.1 Cíle a metoda výzkumu

Cílem výzkumu této bakalářské práce bylo zmapování trestné činnosti páchané ve výkonu trestu odnětí svobody z pohledu zaměstnanců Vězeňské služby České republiky.

Pro empirickou část bakalářské práce byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu. Existuje několik možností sběru dat, včetně rozhovorů, pozorování, dotazníků nebo anket. V tomto případě si autorka zvolila pro sběr dat metodu dotazníkového šetření. Dotazník byl zaměřen na respondenty Vězeňské služby, kteří byli osloveni jak přes Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, tak přes skupinu na sociálních sítích a zároveň byly individuálně osloveny jednotlivé věznice v České republice. například věznice Mírov, Všehrady, Horní Slavkov, Břeclav. Dotazník byl zpracován elektronicky. Předpoklad byl oslovit co nejvíce zaměstnanců Vězeňské služby, vyplněno

---

⁷⁷ Tureček, Jaroslav. Policejní technika. 1. vydání - dotisk. Praha: PA ČR, 2005. ISBN 80-7251-115-7.

⁷⁸ Tureček, Jaroslav. 1998. Technické prostředky bezpečnostních služeb II. - detektory pro bezpečnostní prohlídku osob, zavazadel a zásilek. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 1998. ISBN 80-85981-81-5.

bylo 61 dotazníků. Dotazníkové šetření bylo ztíženo tím, že ve svém zaměstnání nemají pracovníci přístup k internetu a také si někteří nenašli čas z důvodu pracovní vytíženosti.

Dotazník, který byl vypracován, byl anonymní a obsahoval celkem 18 otázek, kdy respondenti na základě svých odpovědí potvrdili nebo naopak vyvrátili stanovené hypotézy. V dotazníku jsou jak otevřené, tak uzavřené otázky, na něž respondenti odpovídali tím, že zaškrtovali nebo vypisovali vlastní odpovědi. Otázky byly formulovány tak, aby nad jejich obsahem respondenti nemuseli dlouho přemýšlet a mohli reagovat spontánně a rychle.

4.2 Stanovené hypotézy

Hypotéza 1: Zaměstnanci Vězeňské služby se ve své práci cítí bezpečně.

Hypotéza 2: Hlavním důvodem, který vede odsouzené k páčání trestné činnosti ve výkonu trestu odnětí svobody, je reakce na těžké podmínky výkonu trestu.

Hypotéza 3: Nejčastěji je odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody páčána trestná činnost krádeže.

Hypotéza 4: Nejčastěji vychází trestná činnost ve výkonu trestu odnětí svobody najevo zjištěním zaměstnanců Vězeňské služby.

4.3 Metoda vyhodnocení sběru dat a její výsledky

Výsledky dotazníkového šetření byly pro jednoduchost zpracovány do tabulek a grafů, ke kterým byl doplněn písemný rozbor odpovědí.

4.4 Vyhodnocení dotazníku

Vyhodnocení otázky č. 1: Tabulka a graf znázorňuje počet zaměstnanců Vězeňské služby České republiky podle pohlaví. Cílem je poskytnout představu o tom, kolik mužů a žen pracuje v rámci Vězeňské služby.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

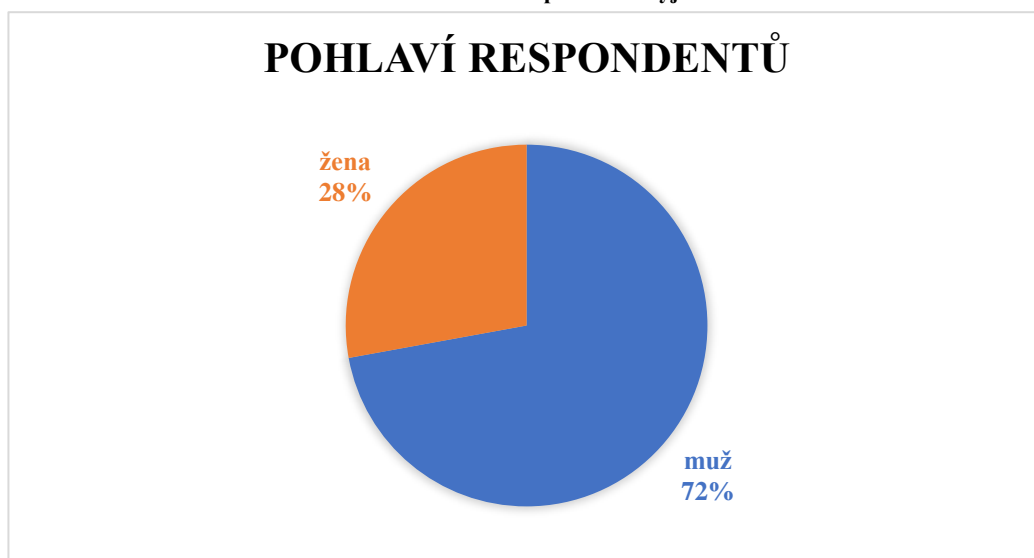
- a) muž**
- b) žena**

Tabulka č. 3- Pohlaví respondentů

Odpověď	a	b	Celkem
Počet	44	17	61

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 1 - Pohlaví respondentů vyjádřené v %

Zdroj: Vlastní zpracování

Dotazník vyplnilo celkem 61 respondentů, z toho 44 respondentů tvoří muži, což činí 72% a 17 respondentů ženy, které tvoří zbylých 28%.

Vyhodnocení otázky č. 2: Tabulka a graf znázorňuje délku praxe zaměstnanců u Vězeňské služby.

2. Jak dlouho pracujete ve věznicí?

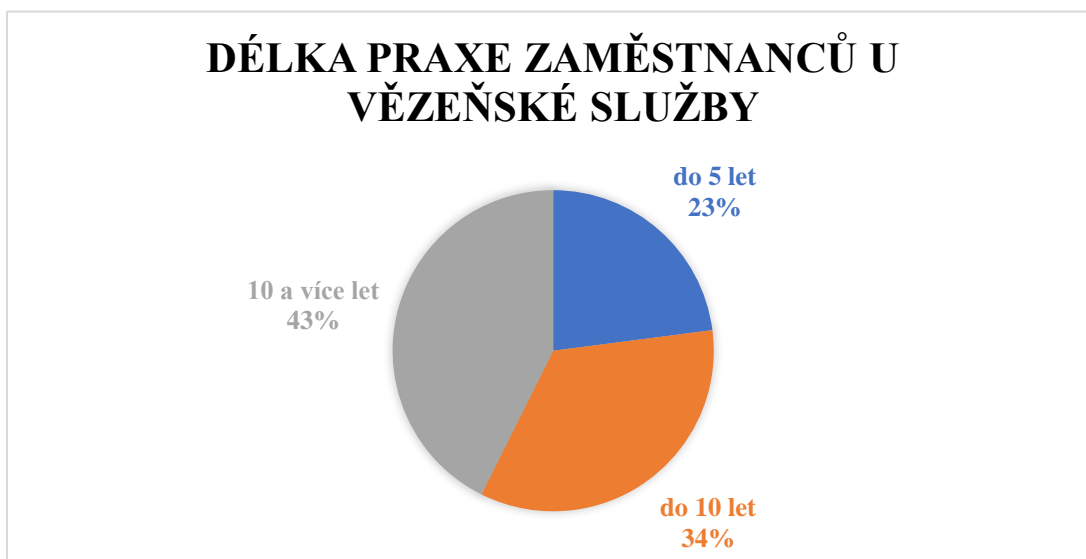
- a) do 5 let
- b) do 10 let
- c) 10 let a více

Tabulka č. 4 – délka praxe zaměstnanců u Vězeňské služby

Odpověď	a	b	c	Celkem
Počet	14	21	26	61

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 2 – délka praxe zaměstnanců u Vězeňské služby vyjádřena v %

Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka se zabývala délkou praxe respondentů u Vězeňské služby České republiky. Nejvíce, 43 % dotazovaných uvádí délku jejich praxe 10 a více let, 34 % respondentů uvedlo délku praxe do 10 let a 23 % uvedlo jejich praxi pouze do 5 let.

Vyhodnocení otázky č. 3: Pro přehlednost budou odpovědi na tuto otázku zobrazeny v tabulce a graficky znázorněny.

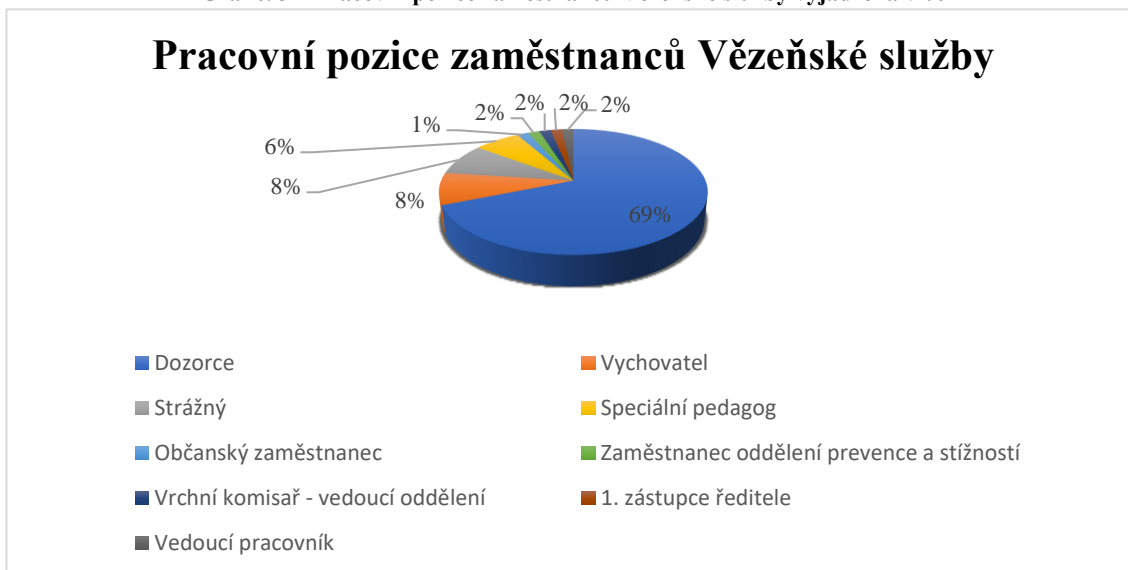
3. Na jaké pozici pracujete?

Tabulka č. 5 – pracovní pozice zaměstnanců Vězeňské služby

Odpověď	Počet	V %
Dozorce	42	69 %
Vychovatel	5	8 %
Strážný	5	8 %
Speciální pedagog	4	6 %
Občanský zaměstnanec	1	1 %
Zaměstnanec oddělení prevence a stížností	1	2 %
Vrchní komisař - vedoucí oddělení	1	2 %
1. zástupce ředitele	1	2 %
Vedoucí pracovník	1	2 %

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 3 – Pracovní pozice zaměstnanců Vězeňské služby vyjádřena v %

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše zpracované tabulky a grafu je zjevné, že z 61 respondentů nejvíce na dotazník odpovídali dozorcí, kterých bylo 42 (69 %), 5 vychovatelů (8 %), 5 strážných (8 %), dále dotazník vyplnili 4 respondenti na pozici speciální pedagog (6 %), 1 občanský zaměstnanec (1 %), 1 zaměstnanec prevence a stížností (2 %), 1 vrchní komisař – vedoucí oddělení (2 %), také odpověděl 1 zástupce ředitele (2 %) a nakonec 1 vedoucí pracovník (2 %).

Vyhodnocení otázky č. 4: Do tabulky a grafu byly uvedeny odpovědi respondentů, kteří byli dotazováni, zda se při výkonu své práce u Vězeňské služby cítí bezpečně či nikoliv.

4. Cítíte se ve své práci bezpečně?

Tabulka č. 6 – bezpečnost zaměstnanců Vězeňské služby

Odpověď	a	b	Celkem
Počet	51	10	61

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 4 – bezpečnost zaměstnanců Vězeňské služby vyjádřena v %

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků odpovědí na danou otázku vyplývá, že 51 respondentů, což činí 84 % se ve své práci cítí bezpečně. Pouze 10 (16 %) z celkového počtu dotazovaných respondentů odpovědělo, že se při výkonu svého povolání bezpečně necítí.

Vyhodnocení otázky č. 5: Tato otázka byla otevřená, aby respondenti mohli uvést jejich případné obavy při práci s odsouzenými osobami. Na tuto otázku odpovědělo pouze 45 respondentů.

5. Čeho se obáváte při práci s vězňnými osobami?

Ze 45 respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli, více než polovina, což činí 24 respondentů, uvedla, že se při práci s vězňnými osobami ničeho neobávají. Naopak 14 respondentů v dotazníku uvedlo, že se obávají možného napadení ze strany vězňných osob. Dále jeden z respondentů uvedl, že obzvláště v posledních 2 letech jsou vězňny i osoby s různými duševními poruchami a u těchto osob nelze předvídat jejich chování. Další z respondentů odpověděl, že se obává ztráty autority. 2 respondenti uvedli, že se obávají negativního a nepředvídatelného jednání odsouzených osob. 1 z respondentů uvedl, že má obavu z možného zneužití informací o jeho blízkých příbuzných. Dále 1 respondent uvedl, že se mu nelíbí, když potkává pachatele ve svém městě a tito pachatelé jsou následně znovu umístěni do té samé vězňnice k výkonu trestu odnětí svobody, neboť je potom s nimi daleko těžší a náročnější práce. A nakonec 1 respondent uvedl: „*Pokud se kdokoli obává, neměl by zde sloužit. Spíše jsem stále ve střehu, může nastat okamžik, kdy některý/některí z odsouzených nějak nezvládnou situaci a negativně zareagují (třeba útokem..)*“

Vyhodnocení otázky č. 6: Do tabulky a grafu bylo uvedeno, zda mají zaměstnanci Vězeňské služby osobní zkušenost s napadením ze strany vězňů.

6. Byl/a jste někdy napaden/a osobou ve vězení?

- a) Ano
- b) Ne

Tabulka č. 7 – Osobní zkušenost zaměstnanců Vězeňské služby s napadením

Odpověď	a	b	Celkem
Počet	14	47	61

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 5 - Osobní zkušenost zaměstnanců Vězeňské služby s napadením vyjádřena v %

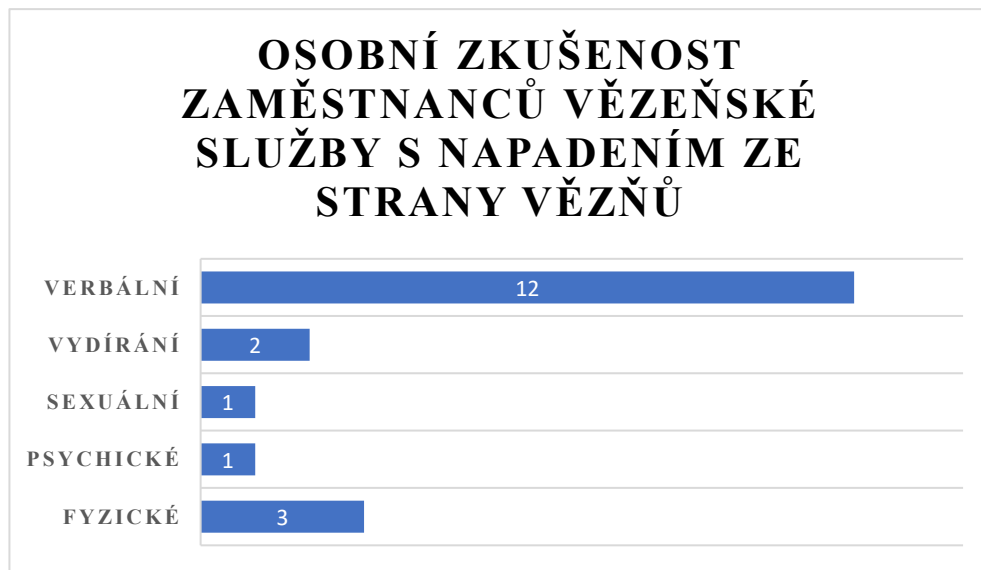
Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky a následně zpracovaného grafu vyplývá, že většina respondentů (44), což dle grafu činí 77 % nemá osobní zkušenost s napadením ze strany vězňů. Pouze 14 respondentů (23 %) odpovědělo, že bohužel osobní zkušenost s napadením ve věznici mají. S jakou formou napadení má 14 respondentů zkušenost je uvedeno v následující otázce.

Vyhodnocení otázky č. 7: Tato otázka souvisí s předchozí otázkou č. 6, kdy respondenti, kteří v předchozí otázce uvedli, že mají osobní zkušenost s napadením ze strany vězňů odpovídali, o jakou formu násilí se jednalo.

7. Pokud ano, o jakou formu násilí se jednalo?

Graf č. 6 – Osobní zkušenost zaměstnanců s napadením vyjádřena v %

Zdroj: vlastní zpracování

Na danou otázku odpovídali pouze respondenti, kteří v předchozí otázce uvedli, že mají osobní zkušenost s napadením ze strany odsouzených. Pouze 14 respondentů z celkového počtu 61 odpovědělo na tuto otázku. Někteří respondenti označili více odpovědí. Z výše zpracovaného grafu vyplývá, že zaměstnanci Vězeňské služby jsou nejčastěji napadáni od vězňů verbálně, tuto odpověď označilo 12 respondentů. S fyzickou formou násilí mají zkušenost 3 dotazovaní respondenti. 1 respondent uvedl, že má osobní zkušenost s psychickou formou násilí. Se sexuální formou násilí má zkušenost pouze 1 respondent. S vydíráním ve vězeňském prostředí ze strany odsouzených se setkali 2 respondenti.

Vyhodnocení otázky č. 8: Cílem této otázky bylo zjistit, jaká trestná činnost je odsouzenými nejčastěji ve výkonu trestu odnětí svobody páchána. Pro přehlednost budou odpovědi zpracovány do tabulky.

8. Jaká trestná činnost je odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody nejčastěji páchána?

Tabulka č. 8 – Přehled nejčastějších trestných činů

Odpověď	Počet	Počet v %
ublížení na zdraví	29	15 %
pokus o vraždu	1	1 %
krádež	47	25 %
znásilnění	4	2 %
násilí proti úřední osobě	8	4 %
distribuce a užívání OPL	52	27 %
vydírání	14	7 %
nebezpečné vyhrožování	6	3 %
výtržnictví	8	4 %
podvod	7	4 %
křivé obvinění	14	7 %
Celkem odpovědí	190	100 %
Celkem respondentů odpovědělo	60	X

Zdroj: vlastní zpracování

Při vyhodnocování této otázky vyplynulo, že nejčastějším trestným činem dle dotazovaných respondentů je distribuce a užívání omamných a psychotropních látek a to ve 27 %, následuje trestný čin krádeže ve 25 %, dále ublížení na zdraví v 15 %, poté křivé obvinění a vydírání shodně po 7 %, násilí proti úřední osobě, výtržnictví a podvod ve 4 %, dále nebezpečné vyhrožování se 3 %, trestný čin znásilnění ve 2 % a pouze v 1 % se jedná o pokus o vraždu.

Vyhodnocení otázky č. 9: Cílem této otázky bylo zjistit, s jakými druhy trestné činnosti páchané ve výkonu trestu odnětí svobody se respondenti osobně při výkonu svého povolání setkali. Pro přehlednost budou výsledky zpracovány do tabulky.

9. S jakými druhy trestné činnosti odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody jste se Vy osobně setkal/a?

Tabulka č. 9 – Osobní zkušenost zaměstnanců Vězeňské služby s trestnou činností

Odpověď	Počet	Počet v %
ublížení na zdraví	24	19 %
pokus o vraždu	1	1 %
krádež	35	28 %
znásilnění	7	6 %
násilí proti úřední osobě	6	5 %
distribuce a užívání OPL	31	25 %
vydírání	5	4 %
nebezpečné vyhrožování	3	2 %
výtržnictví	4	3 %
podvod	2	2 %
křivé obvinění	7	6 %
Celkem odpovědí	125	100 %
Celkem respondentů odpovědělo	61	X

Zdroj: vlastní zpracování

Při vyhodnocování otázky vyplynulo, že nejvíce mají zaměstnanci Vězeňské služby osobní zkušenost s trestným činem krádeže a to ve 28 %, dále s distribucí a užíváním omamných a psychotropních látek ve 25 %, jako další respondenti uváděli v 19 % ublížení na zdraví, další trestný čin uvedli shodně po 6 % znásilnění nebo sexuální obtěžování a křivé obvinění, v 5 % násilí proti úřední osobě, jako další uvedli vydírání se 4 %, dále výtržnictví ve 3 %, podvod a nebezpečné vyhrožování shodně se 2 % a pouze v 1 % se jednalo o pokus o vraždu. 7 respondentů uvedlo, že se osobně setkali se všemi druhy trestné činnosti ve výkonu trestu odnětí svobody.

Vyhodnocení otázky č. 10: V tabulce a grafu jsou zpracovány odpovědi respondentů, kteří odpovídali na otázku, zda si myslí, že odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody páchají trestnou činnost pod vlivem omamných a psychotropních látek nebo například intoxikací léky. Cílem bylo zjistit osobní zkušenost a názor respondentů na tuto problematiku ve věznicích.

10. Myslíte si, že odsouzení páchají trestnou činnost ve výkonu trestu odnětí svobody pod vlivem omamných nebo psychotropních látek či intoxikací léky?

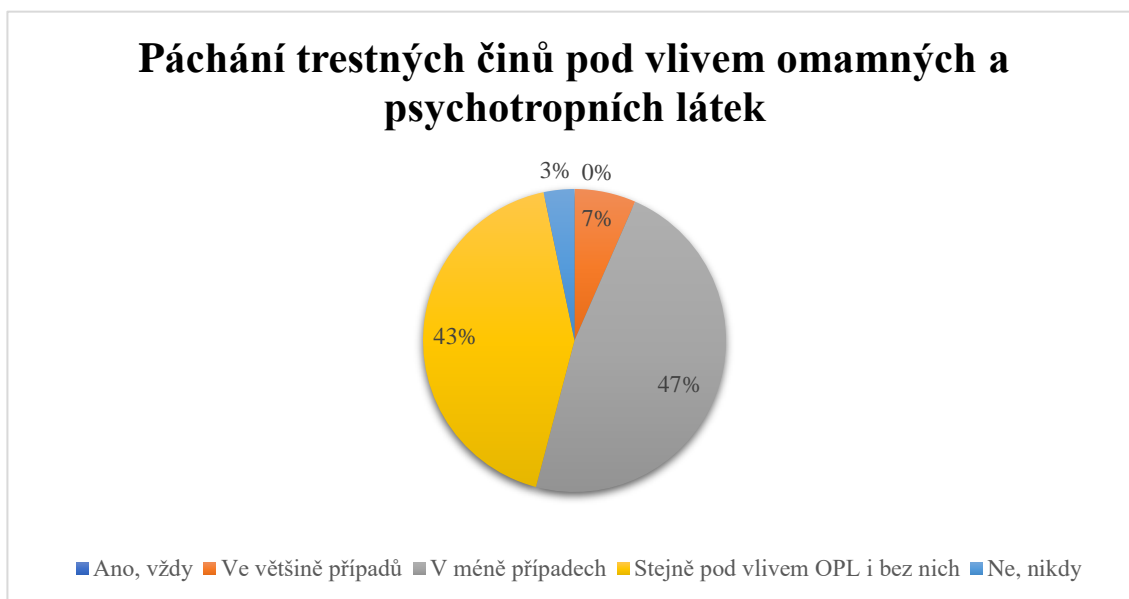
- a) Ano, vždy
- b) Ve většině případů
- c) V méně případech
- d) Stejně pod vlivem OPL, tak i bez nich
- e) Ne, nikdy

Tabulka č. 10 – páchání trestných činů pod vlivem omamných a psychotropních látek

Odpověď	a	b	c	d	e	Celkem
Počet	0	4	29	26	2	61

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 7 – Páchání trestných činů pod vlivem omamných a psychotropních látek vyjádřeno v %

Zdroj: vlastní zpracování

47 % dotázaných uvádí, že odsouzení páchají trestnou činnost ve výkonu trestu odnětí svobody pod vlivem omamných a psychotropních látek v méně případech, 43 % se domnívá, že odsouzení páchají trestné činy ve výkonu trestu stejně jak pod vlivem návykových látek, tak i bez nich. Naopak 7 % uvedlo, že trestnou činnost odsouzení páchají ve většině případů pod vlivem omamných a psychotropních látek či intoxikací některými léky. 3 % dotázaných se domnívá, že odsouzení ve výkonu trestu odnětí

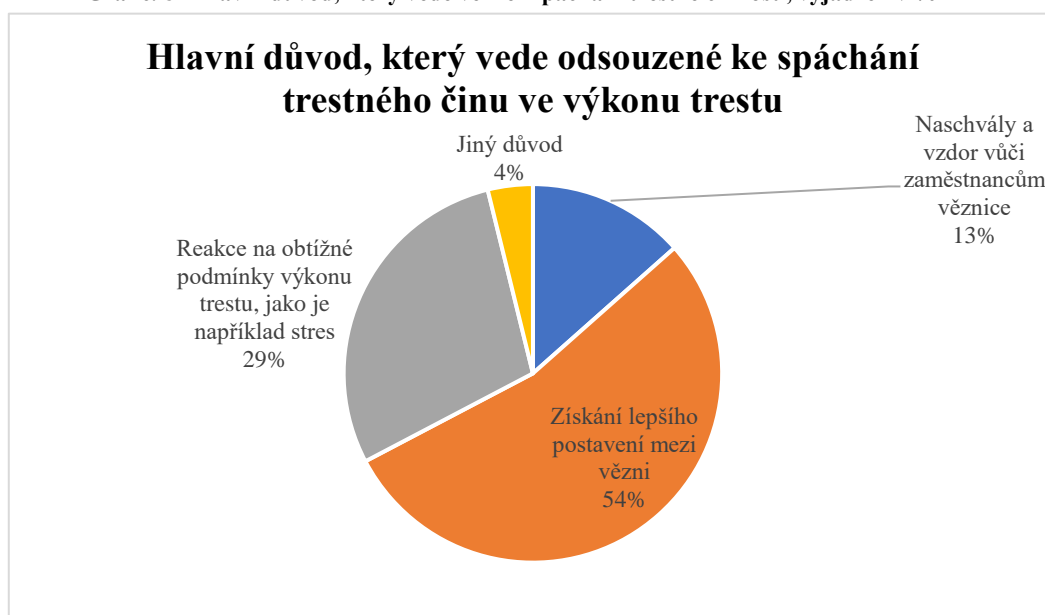
svobody nikdy nepáchají trestnou činnost pod vlivem návykových látek. Nikdo z dotazovaných neoznačil odpověď č. 1, tedy nikdo z respondentů si nemyslí, že by odsouzení byli vždy pod vlivem návykových látek při spáchání trestného činu ve věznicích.

Vyhodnocení otázky č. 11: Cílem této otázky bylo zjistit, jaký je dle zaměstnanců Vězeňské služby motiv odsouzených osob k páčání trestné činnosti ve výkonu trestu odnětí svobody. Pro přehlednost byly odpovědi respondentů zaznamenány do grafu.

11. Jaký je podle Vás hlavní důvod, který vede odsouzené ke spáchání trestného činu ve výkonu trestu odnětí svobody?

- a) Naschvály a vzdor vůči zaměstnancům Vězeňské služby
- b) Získání lepšího postavení mezi vězni
- c) Reakce na obtížné podmínky výkonu trestu, jako je například stres
- d) Jiný důvod, uveďte:

Graf č. 8 – hlavní důvod, který vede vězně k páčání trestné činnosti, vyjádřen v %

Zdroj: vlastní zpracování

54 % respondentů se domnívá, že hlavním důvodem, proč odsouzení páčají trestné činy ve výkonu trestu odnětí svobody je především získání lepšího postavení mezi vězni. 29 % dotázaných si myslí, že odsouzení páčají ve věznicích trestné činy kvůli obtížným podmínkám ve výkonu trestu, kdy se odsouzení mohou dopustit trestné činnosti ze stresu. 13 % respondentů uvedlo, že motivem ke spáchání trestné činnosti ve výkonu trestu jsou naschvály a vzdor vůči zaměstnancům Vězeňské služby. 4 % respondentů

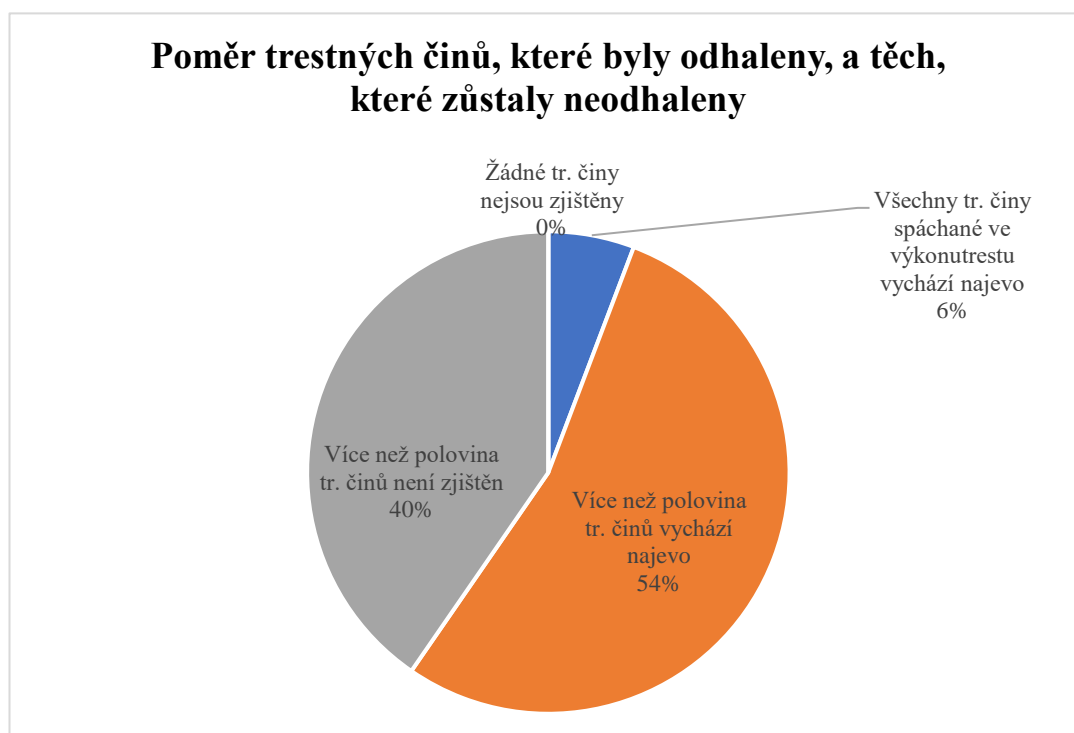
uvedlo jiný důvod, a to ten, že se odsouzení dopouští trestných činů ve věznicích z důvodu závislosti na omamných či psychotropních látkách a další respondent se domnívá, že odsouzení chtějí docílit přemístění do jiné věznice.

Vyhodnocení otázky č. 12: Cílem otázky bylo zjistit, kolik trestných činů ve výkonu trestu odnětí svobody dle zaměstnanců Vězeňské služby je odhaleno a kolik jich zůstává neodhaleno.

12. Myslíte si, že:

- a) **Všechny trestné činy spáchané ve výkonu trestu vychází najevo**
- b) **Více než polovina trestných činů vychází najevo**
- c) **Více než polovina trestných činů není zjištěna**
- d) **Žádné trestné činy nejsou zjištěny**

Graf č. 9 – Poměr trestných činů, které byly odhaleny a které zůstaly neodhaleny v %

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše zpracovaného grafu vyplývá, že 54 % respondentů se domnívá, že více než polovina trestných činů páchaná odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody vychází najevo. Naopak 40 % dotazovaných si myslí, že více než polovina trestných činů ve věznicích není zjištěna. Pouze 6 % respondentů uvedlo, že všechny trestné činy spáchané

ve výkonu trestu odnětí svobody vychází najevo. Nikdo z respondentů neuvedl možnost d), tedy že žádné trestné činy ve výkonu trestu odnětí svobody nejsou zjištěny.

Vyhodnocení otázky č. 13: Níže zpracovaný graf znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, jak nejčastěji vychází najevo trestná činnost páchaná odsouzenými.

13. Jak podle Vás nejčastěji vychází najevo trestná činnost ve výkonu trestu odnětí svobody?

- a) **Zjištěním zaměstnanců vězeňské služby**
- b) **Samotným oznámením vězňů**
- c) **Jinak:**

Graf č. 10 – Jak vychází najevo trestná činnost, vyjádřeno v %

Zdroj: vlastní zpracování

54 % dotazovaných je přesvědčena, že trestná činnost páchaná odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody vychází najevo zjištěním zaměstnanců Vězeňské služby, naopak 40 % respondentů se domnívá, že trestné činy vychází zejména samotným oznámením od vězňů. 6 % dotazovaných uvedlo, že trestná činnost odsouzených vychází najevo v obou případech stejně, ale také uvedli, že vychází najevo i prostřednictvím třetích osob.

Vyhodnocení otázky č. 14: Cílem této otázky bylo zjistit osobní názor zaměstnanců Vězeňské služby, zda se domnívají, že spáchané trestné činy ve výkonu trestu odnětí svobody jsou dostatečně prošetřeny či nikoliv.

14. Myslíte si, že v případě odhalení trestné činnosti odsouzených dochází k dostatečnému prošetření ze strany Vězeňské služby a Policie ČR?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne

Graf č. 11 – Názor respondentů na prošetřování trestných činů spáchaných ve výkonu trestu odnětí svobody, vyjádřen v %

Zdroj: vlastní zpracování

Dle 54 % dotazovaných respondentů jsou trestné činy spáchané odsouzenými spíše dostatečně prošetřeny ze strany Policie ČR a Vězeňské služby, 44 % respondentů se domnívá, že trestné činy jsou dostatečně prošetřeny a 2 % respondentů uvedlo, že spíše nejsou dostatečně prošetřeny. Nikdo z dotazovaných respondentů neoznačil odpověď c), tedy že by trestné činy spáchané odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody nebyly vůbec dostatečně prošetřovány.

Vyhodnocení otázky č. 15: Cílem této otázky bylo zjistit, které změny či opatření by mohly dle dotazovaných respondentů vést k omezení trestné činnosti páchané odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody. Respondenti mohli označit více odpovědí.

15. Které změny či opatření by mohly podle Vás vést k omezení trestné činnosti?

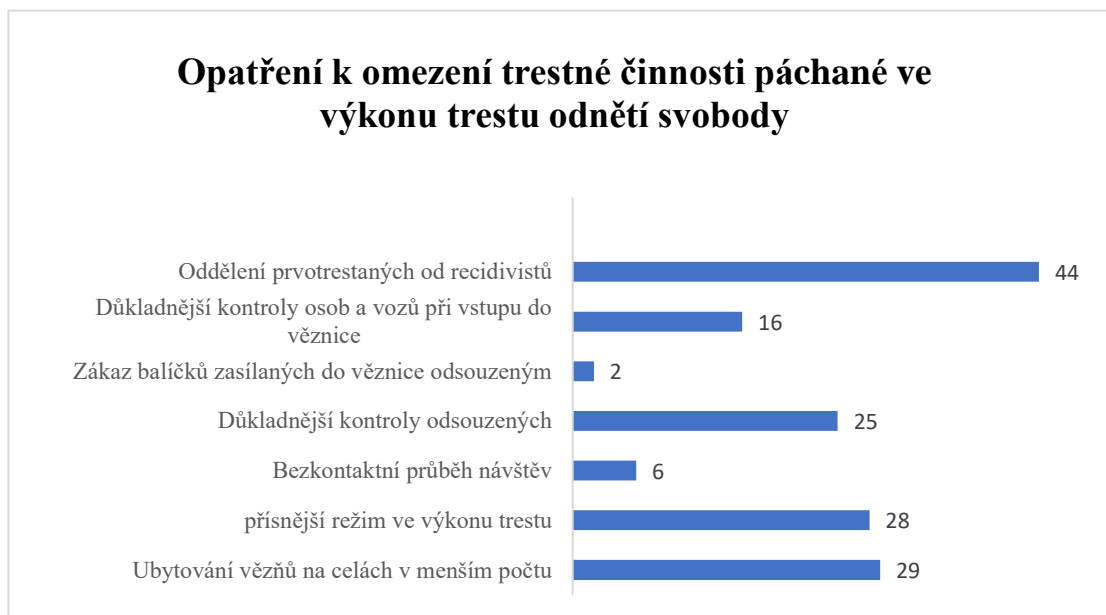
- a) Ubytování vězňů na celách v menším počtu
- b) přísnější režim ve výkonu trestu
- c) Bezkontaktní průběh návštěv
- d) Důkladnější kontroly odsouzených
- e) Zákaz balíčků zasílaných do věznice odsouzeným
- f) Důkladnější kontroly osob a vozů při vstupu do věznice
- g) Oddělení prvotrestaných od recidivistů

Tabulka č. 11 – opatření k omezení trestné činnosti

Odpověď	Počet	Počet v %
Ubytování vězňů na celách v menším počtu	29	19 %
Přísnější režim ve výkonu trestu	28	19 %
Bezkontaktní průběh návštěv	6	4 %
Důkladnější kontroly odsouzených	25	17 %
Zákaz balíčků zasílaných do věznice odsouzeným	2	1 %
Důkladnější kontroly osob a vozů při vstupu do věznice	16	11 %
Oddělení prvotrestaných od recidivistů	44	29 %
Celkem odpovědí	150	100 %
Celkem respondentů odpovědělo	61	X

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 12 – opatření k omezení trestné činnosti

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce označovaným opatřením od dotazovaných respondentů, které by mohlo vést k omezení trestné činnosti ve výkonu trestu odnětí svobody bylo oddělit prvotrestané od recidivistů ve 29 %. Dalším označovaným opatřením, které by mohlo omezit trestnou činnost odsouzených bylo ubytování vězňů na celách v menším počtu a celkově přísnější režim ve výkonu trestu odnětí svobody, a to shodně s 19 %. Jako další, se 17 % by mohlo vést k omezení trestné činnosti, důkladněji kontrolovat odsouzené. V 11 % bylo označováno důkladněji kontrolovat osoby a vozy při vstupu do prostoru věznic. 4 % respondentů se domnívá, že by mohlo vést k omezení trestné činnosti odsouzených bezkontaktní průběh návštěv. Pouze 1 % by omezilo trestnou činnost ve výkonu trestu zákazem zasílání balíčků odsouzeným do věznic.

Vyhodnocení otázky č: 16: Tato otázka byla otevřená, cílem bylo zjistit, jaká opatření omezující trestnou činnost páchanou odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnanci Vězeňské služby hodnotí jako pozitivní.

16. Jaká opatření k omezení trestné činnosti hodnotíte jako pozitivní?

Tabulka č. 12 – Pozitivní opatření k omezení trestné činnosti

Odpovědi respondentů	Počet
Intervalové a mimořádné kontroly odsouzených a prostor ubytoven včetně orientačního toxikologického vyšetření moči na přítomnost OPL (vytipovaných osob), přemístění odsouzeného do jiné věznice (pokud možno do vyššího stupně zabezpečení)	1
Represivní zásah do pohodlí odsouzené osoby. Ztrátu výhod a výsad spojených například s pracovní činností ve věznici. Nařízení nového trestu	1
Monitoring možného zneužití návykových látek, kontrola korespondence, kontrola příjmů balíků, monitoring telefonátů	1
Práce s odsouzenými., kteří se chtějí změnit, přísnější režim pro recidivisty (ne delší tresty), povinná účast na programech pro zvýšení povědomí o odpovědnosti a následcích TČ	1
Doplnění vzdělání, získání pracovních návyků a absolvování specializovaných terapeutických programů	1
Výpovědi svědků a pachatelů	3
Snaha o vybavení moderními technologiemi	1
Oddělení prvotrestaných od recidivistů	3
Zavedený menší počet na celách	1
Kamerový systém	14
Prohlídky odsouzených, cel a prostor věznice	19
Celkem	46

Zdroj: vlastní zpracování

19 respondentů je přesvědčeno, že pozitivní opatření k omezení trestné činnosti jsou prohlídky odsouzených osob, jejich cel a prohlídky prostor věznice. 14 dotazovaných uvedlo, že pozitivní opatření, které omezuje trestnou činnost jsou kamerové systémy uvnitř věznice. Další z respondentů uvedl, že jako pozitivní opatření hodnotí zavedený menší počet odsouzených na celách. 3 respondenti se domnívají, že pozitivním opatřením k omezení trestné činnosti by bylo oddělení osob, které jsou trestané poprvé od těch, kteří již trestaní byli, aby se tak zabránilo tzv. „kriminální infekci“, prvotrestaní se totiž od recidivistů mohou naučit spoustu nových věcí, technik a metod, které by po propuštění z výkonu trestu mohli použít ke spáchání další trestné činnosti. Další z respondentů uvedl, že jako pozitivní hodnotí snahu o vybavení moderními technologiemi. Výpovědi svědků a pachatelů hodnotí jako pozitivní 3 respondenti. Další respondent uvedl: „Jako pozitivní hodnotím doplnění vzdělání, získání pracovních návyků a absolvování specializovaných terapeutických programů“. 1 respondent odpověděl, že pozitivní opatření by mohla být: „práce s odsouzenými., kteří se chtějí změnit, přísnější režim pro recidivisty (ne delší tresty), povinná účast na programech pro zvýšení povědomí o odpovědnosti a následcích TČ“. Další respondent uvedl, že pozitivní opatření, které by mohlo omezit trestnou činnosti odsouzených je monitoring možného zneužití návykových látek, kontrola korespondence, kontrola příjmů balíků, monitoring telefonátů. Jako další opatření

k omezení trestné činnosti uvedl respondent represivní zásah do pohodlí odsouzené osoby, ztrátu výhod a výsad spojených například s pracovní činností ve věznici a nařízení nového trestu. 1 respondent jako odpověď také uvedl: „Intervalové a mimořádné kontroly odsouzených a prostor ubytoven včetně orientačního toxikologického vyšetření moči na přítomnost OPL (vytipovaných osob), přemístění odsouzeného do jiné věznice (pokud možno do vyššího stupně zabezpečení)“.

Vyhodnocení otázky č. 17: Tato otázka měla zjistit, v jakých opatřeních zaměstnanci Vězeňské služby spatřují nedostatky.

17. V jakých opatřeních naopak spatřujete nedostatky?

Tabulka č.13 – Nedostatky v opatřeních

Odpovědi respondentů	Počet
Kamerový systém	8
Nedostatek personálu	6
Kontrolní činnost a prohlídky	6
Pokud je odsouzený pozitivní na OPL není OČTŘ včetně soudu uznáno za jednání s trestně právní rovíně dle trestního zákoníku	1
Nedostatek finančních prostředků pro modernizaci bezpečnostních systémů	1
Ne vždy jsou vyvozeny správné důsledky	1
Zákonem nastavené tresty (umístění na izolaci apod.) nejsou ze strany odsouzených totožně vnímány. Výchovný efekt předepsaných trestů bývá na některé odsouzené s nulovým výsledkem.	1
Limitující jsou možnosti státu - rozpočet na VS ČR, přemíra byrokracie odvádí pozornost od práce s vězni	1
V případech odsouzených, kteří např. pracují na směnný provoz nelze plně realizovat některé vzdělávací aktivity, popř. terapeutický program. Odsouzení většinou nejsou ochotni pracovat se svou závislostí na OPL	1
Zbytečně dlouhé policejní a soudní procesy a následné odsouzení pachatele trestné činnosti	1
Slabé (nebo žádné) kázeňské řízení	1
Alternativní tresty	1
V žádných	4
Ve všech	1
Celkem	34

Zdroj: vlastní zpracování

8 respondentů spatřuje nedostatky v kamerovém systému. 6 respondentů vnímá jako nedostatek nízký počet personálu. Dalších 6 dotazovaných se domnívá, že kontrolní činnost a osobní prohlídky nejsou dostatečné. Další z respondentů uvedl, že pokud je odsouzený pozitivní na omamné a psychotropní látky, není orgány činnými v trestním řízení (OČTŘ) včetně soudu uznáno za jednání v trestně právní rovíně dle trestního zákoníku. 1 respondent spatřuje nedostatky ve finančních prostředcích, které by modernizovali bezpečnostní systémy. Další respondent uvedl, že ne vždy jsou vyvozeny správné důsledky. 1 respondent také uvedl, že spatřuje nedostatky v zákonem

nastavených trestech (umístění na izolaci apod.), neboť nejsou ze strany odsouzených totožně vnímány a domnívá se, že výchovný efekt předepsaných trestů bývá na některé odsouzené s nulovým výsledkem. Další z dotazovaných uvedl: „Limitující jsou možnosti státu, tedy rozpočet na Vězeňskou službu ČR, přemíra byrokracie odvádí pozornost od práce s vězni“. Dále některý z respondentů uvedl, že v případě odsouzených, kteří např. pracují na směnný provoz nelze plně realizovat některé vzdělávací aktivity, popř. terapeutický program, neboť odsouzení většinou nejsou ochotni pracovat se svou závislostí na omamné a psychotropní látce. Za nedostatek také respondent považuje zbytečně dlouhé policejní a soudní procesy a následné odsouzení pachatele trestné činnosti. 1 respondent také uvedl, že spatřuje nedostatky v kázeňském řízení, které je slabé nebo dokonce žádné. Další respondent nedostatky také vnímá v alternativních trestech. 4 respondenti odpověděli, že v žádných opatřeních nespátřují nedostatky. Naopak 1 respondent uvedl, že spatřuje nedostatky ve všech opatřeních.

Vyhodnocení otázky č. 18: Cílem této otázky bylo zjistit, co by dle zaměstnanců Vězeňské služby mohlo vést ke zlepšení situace ve věznicích.

18. Co by podle Vás vedlo ke zlepšení situace ve věznicích?

Tabulka č. 14 – Návrhy respondentů na zlepšení situace ve věznicích

Odpovědi respondentů	Počet
Vyšší počet zaměstnanců	20
Motivace zaměstnanců (zvýšení platu)	12
Oddělit prvotrestané od recidivistů	9
Lepší financování pro modernizaci bezpečnostních systémů a investice do školení personálu	1
Menší počet vězňů na celách	2
Větší důraz na programy zacházení	1
Více prohlídek	8
Prísnější režim pro odsouzené	2
Zaměřit se na spokojenost zaměstnanců a jejich míru iniciativy, vykonávat svěřené úkoly svědomitě	1
V případě odsouzených, kteří např. pracují na směnný provoz nelze plně realizovat některé vzdělávací aktivity, popř. terapeutický program. Odsouzení většinou nejsou ochotni pracovat se svou závislostí na OPL	1
Zjednodušení administrativy, zvýšení pravomocí zaměstnanců, omezení práv odsouzených	1
Rozhodně aktuálně nové vybavení zabezpečovací techniky (osobní), dále i kvalitnější výstrojní součásti příslušníků	1
Celkem	59

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce respondentů odpovědělo, že by ke zlepšení situace ve věznicích vedl vyšší počet zaměstnanců. 12 respondentů uvedlo, že by se situace zlepšila, kdyby byly zaměstnancům Vězeňské služby zvýšeny platy. 9 respondentů je přesvědčeno, že ke

zlepšení situace by mohlo dojít při oddělení osob, které jsou potrestané poprvé od těch, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody již po několikáté. Dle 1 respondenta by zlepšilo situaci, kdyby se více investovalo do modernizace bezpečnostních systémů a také do školení personálu. Další z dotazovaných uvedl, že by se měl klást větší důraz na programy zacházení, 8 respondentů uvedlo více prohlídek vězňů i jejich cel. 2 respondenti jsou přesvědčeni, že vězni nemají nijak přísný režim, a proto uvedli, že by ke zlepšení situace ve věznicích mohlo vést zavedení přísnějšího režimu pro odsouzené. 1 z respondentů se domnívá, že by mohlo být přínosem také zaměřit se na spokojenost zaměstnanců a jejich míru iniciativy a vykonávat svěřené úkoly svědomitě. Další respondent uvedl, že v případě odsouzených, kteří například pracují na směnný provoz nelze plně realizovat některé vzdělávací aktivity, popřípadě terapeutický program, neboť odsouzení většinou nejsou ochotni pracovat se svou závislostí na omamných a psychotropních látkách. 1 z dotazovaných se domnívá, že by mohlo být přínosem zjednodušení administrativy, zvýšení pravomocí zaměstnanců a také omezení práv odsouzených. Další uvedl: „rozhodně aktuálně nové vybavení zabezpečovací techniky (osobní), dále i kvalitnější výstrojní součásti příslušníků“.

4.5 Ověřování hypotéz

Hypotéza 1: Zaměstnanci Vězeňské služby se ve své práci cítí bezpečně.

Pro ověření této hypotézy bylo použita otázka č. 4. Po prozkoumání zpracovaných odpovědí bylo zjištěno, že 84 % (51 respondentů) se při výkonu své práce cítí skutečně bezpečně. Lze tedy konstatovat, že daná hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza 2: Hlavním důvodem, který vede odsouzené k páčání trestné činnosti ve výkonu trestu odnětí svobody, je reakce na těžké podmínky výkonu trestu.

Pro vyhodnocení této hypotézy byly využity odpovědi na otázku číslo 11. Na základě odpovědí bylo zjištěno, že předpokládaná hypotéza nebyla potvrzena. Většina respondentů (54 %) se totiž domnívá, že je hlavním důvodem odsouzených k páčání trestné činnosti ve věznicích spíše získání lepšího postavení mezi vězni.

Hypotéza 3: Nejčastěji je odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody páčána trestná činnost krádeže.

Z vyhodnocení odpovědí na otázku č. 8 vyplývá, že dle 52 respondentů je nejčastějším trestným činem páchaným odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody

distribuce a užívání omamných a psychotropních látek. Daná hypotéza se tedy nepotvrdila.

Hypotéza 4: *Nejčastěji vychází trestná činnost ve výkonu trestu odnětí svobody najevo zjištěním zaměstnanců Vězeňské služby.*

K vyhodnocení hypotézy byla použita otázka č. 13. Dle zpracovaného grafu bylo zjištěno, že dle 54 % respondentů skutečně nejčastěji trestná činnost ve výkonu trestu odnětí svobody vychází najevo zjištěním zaměstnanců Vězeňské služby. Můžeme tedy konstatovat, že daná hypotéza byla potvrzena.

4.6 Diskuze

Cílem výzkumu této bakalářské práce bylo zmapování trestné činnosti páchané odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody z pohledu zaměstnanců Vězeňské služby České republiky.

Pro empirickou část bakalářské práce byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu. V tomto případě byla pro sběr dat zvolena metoda dotazníkového šetření. Dotazník byl zaměřen na respondenty Vězeňské služby, kteří byli osloveni jak přes Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, tak přes skupinu na sociálních sítích a zároveň byly individuálně osloveny jednotlivé věznice v České republice, například věznice Mírov, Všehrady, Horní Slavkov, Břeclav, Znojmo. Dotazník byl zpracován elektronicky, byl anonymní a obsahoval celkem 18 otázek, kdy respondenti na základě svých odpovědí potvrdili nebo naopak vyvrátili stanovené hypotézy.

Z vyhodnocení dotazníku bylo zjištěno, že nejvíce respondentů tvořili zaměstnanci ve služebním poměru Vězeňské služby a menší část tvořili civilní zaměstnanci Vězeňské služby. Většina dotazovaných respondentů vykonává svou práci více než 10 let. Jedním z hlavních výsledků tohoto výzkumu bylo zjištění o bezpečnosti zaměstnanců Vězeňské služby. Tento výsledek se vztahuje k otázce č. 4, kde 84 % zaměstnanců Vězeňské služby uvedlo, že se při výkonu své práce cítí bezpečně. Pouze 10 dotazovaných (16 %) odpovědělo, že se bezpečně necítí. Na otázku č. 5, čeho se respondenti obávají při práci s vězněnými osobami, která souvisí s otázkou č. 4, jeden z dotazovaných uvedl: „*Pokud se kdokoli obává, neměl by zde sloužit. Spíše jsem stále ve střehu, může nastat okamžik, kdy některý/někteří z odsouzených nějak nezvládnou situaci a negativně zareagují (třeba útokem..)*”. S tímhle názorem souhlasím a myslím si, že pokud chce člověk pracovat u

Vězeňské služby, měl by být jak fyzicky, tak ale i psychicky připraven tuto práci vykonávat. Nikdy totiž nelze předvídat, jak se odsouzení zachovají.

Dalším cílem bylo zjistit, jaký je dle respondentů hlavní důvod, který vede odsouzené ke spáchání trestných činů ve výkonu trestu odnětí svobody. Z vyhodnocení této otázky, tedy z otázky č. 11 vyplývá, že 54 % respondentů se domnívá, že hlavním důvodem, proč odsouzení páchají trestné činy ve výkonu trestu odnětí svobody je především získání lepšího postavení mezi vězni. Myslím si, že je to nejvíce pravděpodobné, protože nikdo z vězňů nechce být v takové pozici, ve které by neměl žádné zastání od ostatních vězňených osob a ocitl se na dně společenského žebříčku v dané věznici.

Jako další cíl dotazníkového šetření bylo dozvědět se, jaká trestná činnost je odsouzenými ve výkonu trestu nejčastěji páchána. Na základě otázky č. 8 lze konstatovat, že nejčastější trestnou činností je distribuce a užívání omamných a psychotropních látek. Dle mého názoru spousta odsouzených bylo závislých na návykových látkách již před nástupem do výkonu trestu, a tak si vězni chtějí i svůj pobyt ve věznici co nejvíce zpříjemnit. Bohužel i přes veškeré úsilí Vězeňské služby se nedaří úplně eliminovat tuto problematiku a vězni, kteří již závislí byli si vždy najdou způsob, jak si návykové látky opatřit. Někteří z nich ve věznici s užíváním drog i začínají. Pro určitou část vězňů závislých na návykových látkách jsou specializované oddíly, které nabízí dobrovolnou léčbu. Vězňům jsou zde umožněny terapeutické programy.

Na závěr mě zajímala otázka, jak ve věznicích vychází najevo trestná činnost, kterou odsouzení páchají. 54 % dotazovaných uvedlo, že vychází najevo zjištěním zaměstnanců Vězeňské služby a naopak 40 % si myslí, že samotným oznámením vězňů. Myslím si, že to záleží na různých faktorech, jako je stupeň zabezpečení, také to záleží na samotných odsouzených a na situaci v dané věznici. Vězni se bojí oznamovat, co se stalo, neboť by se potom mohli stát obětí ať už fyzického či psychického násilí, ale dle mého názoru se v každé věznici najde odsouzený, který tyto skutečnosti oznámí. Je ale otázkou, zda se toto oznámení nedostane mezi odsouzené, kteří by si to s ním později určitě vyřídili.

Celkově lze konstatovat, že trestná činnost odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody je závažným problémem, který nelze úplně eliminovat, ale s pomocí vhodných opatření se můžeme pokusit tuto trestnou činnost páchanou odsouzenými co nejvíce omezit.

4.7 Návrh vlastních opatření

Pokud bychom měli přemýšlet o tom, jak efektivně snížit trestnou činnost páchanou odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody, musela by se zavést taková opatření, jež by byla propojena a vzájemně na sebe navazovala.

Jedním ze způsobů, jak tuto problematiku ve věznicích eliminovat, je naplnit kapacitu vězeňského personálu, neboť v současné době se spousta věznic potýká právě jak s nedostatkem dozorců a strážných, tak ale i zaměstnanců odborného personálu a naopak přibývá stále více vězňů.

Myslím si, že by také ke snížení trestné činnosti mohlo pomoci oddělení osob, které jsou poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody od osob, které vykonávají trest již po několikáté. Dle mého názoru recidivisté mají negativní vliv na osoby trestané poprvé. Ať už ve smyslu chování, tak i jednání, které by mohli následně využít při trestné činnosti po propuštění z věznice.

Dalším ze způsobů, který by mohl snížit trestnou činnost páchanou ve věznicích, je klást větší důraz na programy zacházení a psychologickou pomoc odsouzeným. Tyto programy a psychologická pomoc by podle mého názoru měli pozitivní vliv na chování odsouzených a na jejich znovu začlenění do společnosti.

Jako další návrh na zlepšení situace vězňů i věznic, vidím ukládání více alternativních trestů pro pachatele méně závažných trestných činů, například trest domácího vězení, kde odsouzený může vykonávat trest v domácím prostředí, je v kontaktu s rodinou a může nadále vykonávat své zaměstnání a pouze se hlásit v určitých intervalech probační a mediační službě.

Co se týká průniku omamných a psychotropních látek a nedovolených věcí do věznic, určitě by bylo třeba provádět důkladné kontroly ať už při vstupu osob do věznice, tak i vozidel, které do areálu dováží například suroviny. Stejně tak, jako se provádí pomocí rentgenových zařízení kontrola osob, tak by se takové zařízení mohlo využít právě na kontrolu vozidel vjíždějících do areálu věznice. Také provádět důkladné kontroly při návštěvách ale i po nich, nebo uskutečnit takové opatření, při kterém by návštěva probíhala přes přepážku. Zatím je toto opatření pouze na rozhodnutí ředitele v odůvodněných případech. Dle mého názoru by to mohlo pomoci, ale také by to mohlo mít zároveň negativní dopad pro odsouzené, neboť by takto ztratili přímý kontakt s

blízkou osobou. Jsem ale přesvědčena o tom, že zaměstnanci Vězeňské služby proti průniku návykových látek nebo nedovolených věcí dělají vše, co je v jejich silách.

Jako poslední bych navrhovala investovat do školení zaměstnanců Vězeňské služby a více je také motivovat větším finančním ohodnocením a bonusy. Samozřejmě by příslušníci Vězeňské služby měli být profesionální, nestranní, fyzicky, zdravotně a osobnostně způsobilí tuto práci vykonávat. Bez nich by tato opatření ale nemohla být ani realizována, protože jsou pro fungování systému a veškerých opatření nejdůležitější právě zaměstnanci Vězeňské služby.

5 Závěr

Bakalářská práce se zabývala problematikou trestné činnosti páchané odsouzenými během výkonu trestu odnětí svobody. Nejprve byl v teoretické části představen samotný trest odnětí svobody a jeho výkon, dále byly nastíněny typy věznic, kde byla také uvedena tabulka s vývojem počtu vězňů ve věznicích s ostrahou a zvýšenou ostrahou od roku 2019 do roku 2022. Statistiky z roku 2023 zatím nebyly zveřejněny. V této práci autorka také přiblížila práva a povinnosti odsouzených osob ve výkonu trestu odnětí svobody a činnosti Vězeňské služby. Následně byly rozebrány jednotlivé druhy kriminality odsouzených.

V praktické části bakalářské práce bylo cílem zmapování trestné činnosti páchané ve výkonu trestu odnětí svobody z pohledu zaměstnanců Vězeňské služby České republiky. Pro výzkum byla pro sběr dat zvolena metoda dotazníkového šetření. V poslední části byla navržena vlastní opatření, která by mohla pomoci snížit trestnou činnost a zlepšit fungování samotných věznic.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že většina zaměstnanců Vězeňské služby se při výkonu svého zaměstnání cítí bezpečně a dosud nebyla napadena. Dále přiblížili nejčastěji páchanou trestnou činnost odsouzených ze svých vlastních zkušeností. Z vyhodnocených výsledků vyplynulo, že se ze čtyř stanovených hypotéz potvrdily pouze 2.

V závěru této práce se ukazuje, že problematika kriminality mezi osobami vykonávajícími trest odnětí svobody ve věznicích České republiky je závažným problémem a má mnoho faktorů, které ovlivňují její výskyt. Z analýzy dostupných dat a literatury vyplývá, že klíčovými faktory jsou sociální prostředí, vzdělání, programy zacházení a podmínky ve věznicích. Pro efektivní snižování kriminality ve věznicích je třeba zaměřit se na prevenci, poskytování adekvátních sociálních a vzdělávacích programů, zlepšení podmínek ve věznicích a opatření, která by pomohla snížit míru recidivy a podporovala reintegraci těchto osob zpět do společnosti. Dále je klíčové provádět další výzkumy a sbírat data, která by pomohla lépe porozumět dynamice kriminality ve věznicích. Pouze integrovaným a systematickým přístupem lze dosáhnout snížení kriminality ve věznicích a zlepšení bezpečnosti a stability společnosti jako celku.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BAJCURA, Lubomír. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999, 160 s. ISBN 8071695556.
2. BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016, 109 s. ISBN 978-80-7338-158-5.
3. ČERNÍKOVÁ, Vratislava, MARKUSOVÁ, Vlasta. *Úvod do penologie*. Praha: Sociálně-právní institut, 1997, 148 s. ISBN 80-7251-104-1.
4. ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 256 s. ISBN 978-80-7380-138-0.
5. DIRGA, Lukáš, LOCHMANNOVÁ, Alena, JUŘÍČEK, Petr. *The Structure of the Inmate Population in Czech Prisons*, Sociológia, 2015, 47. 559-578.
6. GŘIVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana. a kol. *Kriminologie*. 5.vyd. Praha: Wolters Kluwer, ČR, 2019, 588 s. ISBN 978-80-7598-554-5.
7. HÁLA, Jaroslav. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií 2005. 183 s. ISBN 80-86708-30-6.
8. HENSLEY, Christopher, *Prison Sex: Practice and Policy*. United states of America: Lynne Rienner Publishers, 2002, 189 s. ISBN: 1-58826-087-9.
9. CHMELÍK, Jan a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Nakladatelství Portál, 2003, 202 s. ISBN 80-7178-739-6.
10. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, 976 s. ISBN – 978-80-7502-236-3.
11. MAREŠOVÁ, Alena. *Drogy a česká vězeňská populace v kontextu drogové scény a trestněprávní legislativy*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003, 123 s. ISBN 80-7338-018-8.
12. MATOUŠEK, Oldřich, KOLÁČKOVÁ, Jana, KODYMOVÁ, Pavla. *Sociální práce v praxi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010, 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0.
13. MOTEJL, Otakar. a kol. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv: vězeňství*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 335 s. ISBN 978-80-7357-606-6.
14. RASZKOVÁ, Tereza, HOFERKOVÁ, Stanislava. *Kapitoly z penologie II*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 184 s. ISBN 978-80-7435-378-9.

15. RASZKOVÁ, Tereza, KUBÍN, Tomáš. Omamné a psychotropní látky ve věznicích. In: ŠPRÁCHALOVÁ, Lucie, HOFERKOVÁ, Stanislava, eds. *Acta sociopathologica III: Rizikové chování a jeho prevence v česko-slovenských souvislostech*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2016, s. 176-185. ISBN 978-80-7435-637-7.
16. SOCHŮREK, Jan. Kapitoly z penologie III. díl: *Negativní jevy ve vězení*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007 b. 69 s. ISBN 978-80-7372-205-0.
17. SOTOLÁŘ, Alexander, PÚRY, František, ŠÁMAL, Pavel. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C.H.BECK, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7.
18. TUREČEK, Jaroslav. *Policejní technika*. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003. 109 s. ISBN 80-7251-115-7.
19. TUREČEK, Jaroslav. *Technické prostředky bezpečnostních služeb II. - detektory pro bezpečnostní prohlídku osob, zavazadel a zásilek*. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 1998. 97 s. ISBN 80-85981-81-5.

Elektronické zdroje

1. Generální ředitelství. *Korespondence odsouzených*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/korespondence-odsouzenych>
2. Generální ředitelství. *Obecný postup*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/obecny-postup>
3. Generální ředitelství. *Pokusy pašovat drogy do věznic jsou stále častější*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-14]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/clanky/detail/zachyt-zasilky-pervitinu-ve-veznici-valdice>
4. Generální ředitelství. *Statistické ročenky Vězeňské služby*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-6]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby>
5. Generální ředitelství. *Zdravotní služby*. Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-13]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/zdravotni-sluzby>
6. KABÁTOVÁ, Šárka. *Statistiky znásilnění za mřížemi*. Lidovky.cz. [online], [cit. 2024-01-8]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/ve-veznicich-bylo-kazdy-rok-nahlaseno-v-prumeru-10-znasilneni-mezi-vezni.A161208_161851_ln_domov_sk

7. POKORNÝ, Pavel. *Měl by mít každý právo volit?* Lidovky.cz. [online], [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/ceska-pozice/mel-by-mit-kazdy-pravo-volit-i-odsouzenci.A120619_124314_pozice_70477
8. Tisková zpráva. *Plošné osobní prohlídky ve věznicích jsou nepřiměřeným zásahem do lidské důstojnosti.* Ochrance.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/plosne-osobni-prohlidky-ve-veznicich-jsou-neprimerenym-zasahem-do-lidske-dustojnosti/>
9. Vazební věznice a ÚPVZD Praha Pankrác. *Ústav pro výkon zabezpečovací detence.* Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-8]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/vazebni-veznice-praha-pankrac/sekce/ustav-pro-vykon-zabezpecovaci-detence-1>.
10. Vazební věznice Ostrava. *Služební psi mají ve věznici nezastupitelné místo.* Vscr.cz. [online], [cit. 2024-02-4]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/vazebni-veznice-ostava/clanky/detail/sluzebni-psi-maji-ve-veznici-nezastupitelne-misto>
11. Vězeňská služba České republiky. *Koncepce vězeňství do roku 2025.* Vscr.cz [online], [cit. 2024-02-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/ostatni/koncepce-vezenstvi.pdf>
12. Věznice Mírov. *Zaměstnávání odsouzených.* Vscr.cz. [online], [cit. 2024-02-3]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-mirov/sekce/zamestnavani-odsouzenych>
13. Věznice Odolov. *Pravidla přijímání návštěv.* Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-odolov/sekce/pravidla-prijimani-navstev>
14. Věznice Valdice. *Program zacházení.* Vscr.cz. [online], [cit. 2024-01-5]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-valdice/sekce/program-zachazeni>
15. Věznice Valdice. *Zaměstnávání odsouzených.* Vscr.cz. [online], [cit. 2024-02-2]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-valdice/sekce/zamestnavani-odsouzenych>
16. ZAJAC, Lada. *Znásilňuje se i ve vězení.* Idnes.cz. [online], [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/znasilneni-veznice-vezenska-sluzba-odbornici-trestny-cin-cesko.A220513_090450_domaci_lre

17. *Zápisky českého vězně*. Reflex.cz. [online], [cit. 2024-03-18]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/98197/zapisky-ceskeho-vezne-kdo-nahlasil-sikanu-nebo-znasilneni-dostane-vyprask-a-nalepku-udavace.html>
18. ZMRHALOVÁ, Juliana. *Psychika a strach ve vězení*. Cfti.cz. [online], [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: Dostupné z: <https://www.cfti.cz/magazin-cfti-psychika-a-strach-ve-vezeni.html>

Legislativní dokumenty

1. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 555/1992 Sb. ze dne 17. listopadu 1992 o Vězeňské a justiční stráži České republiky. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 112/1992.
2. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 169/1999 Sb. ze dne 30. června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 58/1999.
3. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 11/2009.
4. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 58/2017 Sb. ze dne 19. ledna 2017 Zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka: 20/2017.

Seznam zkratk

OPL – Omamné a psychotropní látky

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Vývoj počtu vězňů za rok 2019-2022

Tabulka č. 2: Mimořádná událost – zneužití OPL za rok 2019 – 2022

Tabulka č. 3: Pohlaví respondentů

Tabulka č. 4: Délka praxe zaměstnanců u Vězeňské služby

Tabulka č. 5: Pracovní pozice zaměstnanců Vězeňské služby

Tabulka č. 6: Bezpečnost zaměstnanců Vězeňské služby

Tabulka č. 7: Osobní zkušenost zaměstnanců Vězeňské služby s napadením

Tabulka č. 8: Přehled nejčastějších trestných činů

Tabulka č. 9: Osobní zkušenost zaměstnanců Vězeňské služby s trestnou činností

Tabulka č. 10: Páchání trestných činů pod vlivem omamných a psychotropních látek

Tabulka č. 11: Opatření k omezení trestné činnosti

Tabulka č. 12: Pozitivní opatření k omezení trestné činnosti

Tabulka č.13: Nedostatky v opatřeních

Tabulka č. 14: Návrhy respondentů na zlepšení situace ve věznicích

Seznam grafů

Graf č. 1: Pohlaví respondentů vyjádřené v %

Graf č. 2: Délka praxe zaměstnanců u Vězeňské služby vyjádřena v %

Graf č. 3: Pracovní pozice zaměstnanců Vězeňské služby vyjádřena v %

Graf č. 4: Bezpečnost zaměstnanců Vězeňské služby vyjádřena v %

Graf č. 5: Osobní zkušenost zaměstnanců Vězeňské služby s napadením vyjádřena v %

Graf č. 6: Osobní zkušenost zaměstnanců s napadením vyjádřena v %

Graf č. 7: Páchání trestných činů pod vlivem omamných a psychotropních látek vyjádřeno v %

Graf č. 8: Hlavní důvod, který vede vězně k páchání trestné činnosti, vyjádřen v %

Graf č. 9: Poměr trestných činů, které byly odhaleny a které zůstaly neodhaleny v %

Graf č. 10: Jak vychází najevo trestná činnost, vyjádřeno v %

Graf č. 11: Názor respondentů na prošetřování trestných činů spáchaných ve výkonu trestu odnětí svobody, vyjádřen v %

Graf č. 12: Opatření k omezení trestné činnosti

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Přílohy

DOTAZNÍK

Kriminalita osob vykonávajících trest odnětí svobody ve věznicích ČR

Dobrý den,

jsem studentka 3. ročníku vysoké školy oboru Bezpečnostně právní činnost v Českých Budějovicích. Pro úspěšné dokončení mé bakalářské práce na téma "Kriminalita osob vykonávajících trest odnětí svobody ve věznicích ČR" zpracovávám dotazníkové šetření týkající se trestné činnosti ve věznicích. Ráda bych Vás poprosila o vyplnění následujícího dotazníku. Veškeré údaje a informace jsou anonymní a získané informace budou použity pouze pro moji práci.

Předem Vám velice děkuji za ochotu a čas.

Aneta Čančurová

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) muž
- b) žena

2. Jak dlouho pracujete ve věznici a na jaké pozici?

- a) do 5 let
- b) do 10 let
- c) 10 a více let

3. Na jaké pozici?

.....

4. Cítíte se ve své práci bezpečně?

- a) ano
- c) ne

5. Čeho se obáváte při práci s vězněnými osobami?

.....
.....
.....

6. Byl/a jste někdy napaden/a osobou ve vězení?

- a) ano
- b) ne

7. Pokud ano, o jakou formu násilí se jednalo?

- a) fyzická
- b) psychická
- c) verbální
- d) sexuální
- e) Vydírání

f) jiná:

.....
.....

8. Jaká trestná činnost je odsouzenými nejčastěji páchána?

- a) ublížení na zdraví
- b) pokus o vraždu
- c) krádež
- d) znásilnění
- e) násilí proti úřední osobě
- f) distribuce a užívání OPL
- g) vydírání
- h) nebezpečné vyhrožování
- i) výtržnictví
- j) podvod
- k) křivé obvinění

9. S jakými druhy trestné činnosti odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody jste se Vy osobně setkal/a?

.....
.....
.....

10. Myslíte si, že odsouzení páchají trestnou činnost pod vlivem omamných nebo psychotropních látek či intoxikací léky?

- a) ano, vždy
- b) ve většině případů
- c) v menší části případů
- d) ne, nikdy
- e) stejně pod vlivem OPL, tak i bez nich

11. Jaký je podle Vás hlavní důvod, který vede odsouzené ke spáchání trestného činu ve výkonu trestu?

- a) naschvály a vzor vůči zaměstnancům věznice
- b) získání lepšího postavení mezi vězni
- c) reakce na obtížné podmínky výkonu trestu, například stres
- d) Jiný, uveďte:

.....
.....

12. Myslíte si, že:

- a) všechny trestné činy spáchané ve výkonu trestu vychází najevo
- b) více než polovina trestných činů vychází najevo
- c) více než polovina trestných činů není zjištěna
- d) žádné trestné činy nejsou zjištěny

13. Jak podle Vás nejčastěji vychází najevo trestná činnost ve výkonu trestu odnětí svobody?

- a) zjištěním zaměstnanců vězeňské služby
- b) Oznámením vězňů
- c) Jinak, uveďte:

.....
.....

14. Myslíte si, že v případě odhalení trestné činnosti odsouzených dochází k dostatečnému prošetření ze strany Vězeňské služby a Policie ČR?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne

15. Které změny či opatření by mohly podle Vás vést k omezení trestné činnosti?

- a) ubytování vězňů na celách v menším počtu
- b) přísnější režim ve výkonu trestu
- c) bezkontaktní průběh návštěv
- d) důkladnější kontroly odsouzených
- e) zákaz balíčků zasílaných do věznice odsouzeným
- f) důkladnější kontroly osob a vozů při vstupu do věznice
- g) oddělení prvotrestaných od recidivistů

16. Jaká opatření k omezení trestné činnosti hodnotíte jako pozitivní?

.....
.....
.....

17. V jakých opatřeních naopak spatřujete nedostatky?

.....
.....
.....
.....

18. Co by podle Vás vedlo ke zlepšení situace ve věznicích?

.....
.....
.....
.....